

OTOČKI VJESNIK

LIST SSRN OPĆINE CRES-LOŠINJ

GODINA IX ● BROJ 63

LISTOPAD 1987. GODINE

CIJENA 300 DINARA

ČOVJEČITI OTOK – OTOČITI ČOVJEKA

Očigledno, počela je jesen. Otočka. Duboka i pomalo čeznutljiva. Uvijek se pitam da li zbog toga što nestaje ljetnog brujanja i dinamičnosti, što završava jedan način života, ili možda zbog toga što treba čekati – ne zimu, već opet, – ljeto! Stvarno; da li otoci imaju samo jedno godišnje doba?

Eto, u takvoj atmosferi, bili smo ovih dana svjedoci nekih interesantnih zbivanja. Doduše u sferi mišljenja i govora. O otocima je bila riječ. Centar za razvoj otoka u Malom Lošinjju koncentrirao je popriličan broj onih koji bi da reknu, jer imaju što, o otoku. I rekli su. Bilo je aplauza. Bilo je ideja – starih i novih. Bilo je konstruktivnih sukoba; – turizam i otok; industrija i otok; otok i veze; otok i stanovništvo, autohtono i ono mehaničko; otok i... Na kraju zaključci i saopćenja – konferencija za štampu... Više ili manje (opravdanog) optimizma.

Moram priznati da sam ostao malo zbunjen. Moja pamet nikako da skine misao koja se u samom početku ovjesila negdje u glavi. Dakle, tisućama godina, vijekovima dugim i upornim, čovjek na otok, otok na čovjeka. Bila se veličanstvena i pravična bitka. Egzistencijalna, ali i esencijalna. Bitka opstanka, ostanka, ali i bivstvovanja. Potvrđivanja. Čovjek spram kameno-šumovitog otoka. Čovik i kamik. Zadani morem. Masline su argument; pro et contra. Život se živio. U svoj svojoj punini. Običaji, moral, kultura, tradicija, pravo, privređivanje, pisanje, pjevanje, spominjanje kroz spomenike...

Danas se život živi osobitim dinamizmom. No, sasvim, čini mi se, novim. Više pričamo, manje živimo. Više »o« otoku, a manje »na« i »u« njemu. Pomalo se razmećemo težom da otok treba revitalizirati. Otok treba živjeti, a da bi se »u« i »na« njemu živjelo treba ga voljeti. Uvijek i iskreno. Kada je surov i kada je mio. Isto kada uzima, kao i kada daje. Treba se boriti sa časnim protivnikom – otokom. Zbog zadane i prirodne simbioze čovjek-otok. Treba čovječiti otok i otočiti čovjeka.

Zbunjen sam slušao neke teze važući njihovu iskrenost i razmetljivost spram prošlosti. Sjetimo se da su ovi otočani pisali svoje misli kad su još Teutonci lovili divlje veprove u svojim teutonskim šumama.

Možda griješim, ali se nameću neke čudne misli. Osjećam kao da bi neki stručnjaci najvoljeli otoke ograditi željeznim šipkama, i, da postanu egzistični eksponati u nekom, tzv. otočkom ZOO-u. Nadam se, gotovo sam siguran da griješim...

»Otočki«, ovaj vjesnik kojeg držite u ruci, ponovo je na kioscima. Jesmo li zadovoljni? Više smo očekivali konkretnih pohvala i još konkretnijih zamjerki, dakle, ozbiljnog i iskrenog reagiranja. Mi smo volonteri, ali ne želimo biti amateri. Ne biti amater u novinarstvu znači biti uvijek dobro informiran i na pravom mjestu. A to je teško volonterima. Zbog toga ste i vi, tj. TI koji čitaš, također si novinar, dopisnik, suradnik... Trgni se i napiši! Bar nešto. Upravo ovo o čemu sada razmišljaš... Ili, reagirajte kao čitatelji, kao otočani koji su »u« i »na« otoku, odnosno koji su »sa« i »za« otok! Naša adresa čeka vaše priloge...

Do čitanja u studenom

Urednik

Fotos: D. SKVCRC

Na Skupštini općine

KONAČNO – SREDNJOROČNI PLAN

Iako postoje neke pretpostavke za brži razvoj, do devedesete s ograničenjima

strana 2.

Fotos: A. VUNIĆ

Jadranski otoci

POVEZIVANJE – ZAJEDNIČKI CILJ

U Malom Lošinjju održana treća sjednica
međuotočke koordinacione komisije

strana 6.

Razgovor sa Mirkom Faratom

KVALITETA A NE KVANTITETA

U svim programima razvoja najvažniji
mora biti čovjek

Strana 3.

Sa Međunarodnog
seminara o razvoju
otoka u Malom Lošinjju

**PORUKE ZA
BUDUĆNOST**

Problemi spoznati –
rješenja otvorena

strana 5.

UNIJE

POSLIJE STRUJE - VODA

Unijani ostvarili i svoj drugi cilj

U subotu, 12. rujna 1987. godine sedamdesetogodišnji barba Franić a s njim i svi mještani od 18 do 78 godina svojski su se potrudili da iskopaju kanal za vodovod od crpne stanice do zbirne cisterne uz mjesnu crkvu i kao nagrada njima i svim ostalim mještanima, njihovim gostima i vlasnicima vikend kuća, u 12,30 sati potekla je tekuća voda.

U akciji koja je potrajala i slijedećeg dana učestvovalo je oko četrdesetak mještana. Odavno se ni-

je radilo tako zdušno. Okupili su se svi koji su mogli nešto pomoći. Tu se, kao i uvijek u ovakvim prilikama, našla rame uz rame i jedinica JNA potpukovnika Bundala. Učestvovali su ljudi i mehanizacija »Jadranke« te stručni radnici »Elektro-vode« iz Cresa. Tu je i vrijedni predsjednik Mjesne zajednice Anton Jakopić, čiji je zadatak da sve to izorganizira, potakne i na kraju podijeli radost sa svima, jer više neće biti strepnje hoće li biti kiše da napuni cisterne, a brodu vodonoscu od sada će ostati više vremena za druga žedna područja.

K. Berberović

NA SKUPŠTINI OPĆINE

KONAČNO SREDNJOROČNI PLAN

Snimio: D. ŠKVORC

IAKO POSTOJE NEKE PRETPOSTAVKE ZA BRŽI RAZVOJ, DO DEVEDESETE S OGRANICENJIMA

Na sjednici svih triju vijeća Skupštine općine Cres-Lošinj, održane 23. rujna, konačno je usvojen dugoočekivani srednjoročni plan razvoja do 1990. Zbog izmjena Zakona o planiranju u SFR Jugoslaviji, nepravovremenog donošenja pratećih propisa i planskih dokumenata, te zbog izmjene zakonske regulative uvjeta privredivanja, kasnilo se, eto, gotovo pune dvije godine.

Iako se u uvodnom dijelu Društvenog plana donosi zaključak da postoje realne mogućnosti za daljnji brži razvoj Općine, ipak se napominje da će i naredno srednjoročno razdoblje biti obilježeno nizom ograničenja, prvenstveno iz prošlih godina. Glavni ograničavajući faktori će i nadalje biti izvozna nesposobnost privrede, zaduženja prema inozemstvu, nedovoljna akumulacija, slabo korištenje kapaciteta, nizak stupanj samofinanciranja, pad životnog standarda, nedostatak potrebnih kadrova, organizacijske slabosti, itd.

Unatoč teškoj situaciji iza i ispred, naglašeni su pozitivni trendovi ostvareni u našoj Općini. Zaustavljen je pad stanovništva, dostignut je zavidan stupanj razvoja privrede i društvenih djelatnosti, evidentna je stanovita ekspanzija turizma i pomorstva. U planu je osobito naglašena potreba daljnje revitalizacije ovog područja, a time i poticanje doseljavanja stanovništva. Od posebnog je značaja poboljšanje, a i proširenje prometne povezanosti otoka s kopnom. Također je akcentirano obaveza na daljnjem razvoju objekata krupne komunalne infrastrukture. Pri svemu tome treba i dalje ulagati napore za brži rast cjelokupnog društvenog proizvoda u Općini, te ravnomjerno raspoređivati privred-

nu strukturu na cijelom području.

Kod glavnih nosilaca privrednog razvoja naznačene su osnovne smjernice. Tako se, recimo, turizam treba baviti bogaćenjem vanpansionskih sadržaja, razvijati nove smještajne kapacitete u kvalitetnim čvrstim objektima, te vršiti razvoj tzv. selektivnog oblika turističke ponude. Brodarstvo treba nastaviti obnavljati svoju flotu, a takođe treba sve učiniti kako bi se povezanost s kopnom puno kvalitetnije riješila. Industrija treba svoj razvoj zasnivati pored postojećih, i na novim proizvodnim programima. Posebno je mjesto u Društvenom planu određeno za sektor tzv. male privrede.

U razdoblju do 1990. g. predviđa se dalji porast stanovništva. Posebno je značajno poboljšanje dobne strukture, (povećani udio mladog i radno sposobnog stanovništva). Sa 10.710 stanovnika iz 1985. g. naša će općina krajem srednjoročnog razdoblja brojiti 11.660 stanovnika. Porast zaposlenosti predviđa se sa prosječnom stopom od 2,6% godišnje. Znatno brži rast zaposlenosti predviđa se za privredu (2,8%) spram neprivrede (1%).

Što se ostvarivanja društvenog proizvoda tiče, procjenjuje se porast po prosječnoj godišnjoj stopi od 4%. Individualni sektor privrede povećat će svoj udio u društvenom proizvodu Općine u 1990. g. na 8%, gdje bi prosječna stopa rasta iznosila čak 4,4% godišnje. Najveći bi rast trebala imati ugostiteljsko-turistička privreda (5,5%), trgovina (3,9%), a poljoprivreda, građevinarstvo i stambeno-komunalna djelatnost ostvarit će sporiji rast od ostalih (od 1,8-2,5%).

Na žalost, još će se i dalje udio sredstava privrede u

strukturi društvenog proizvoda smanjivati, no znatno sporije nego je to bilo u prethodnom razdoblju.

Smanjit će se i udio osobnih dohoda u društvenom proizvodu; sa 35,3% u 1985. g. na 34,7% u 1990. g.

Fondovi privrede rast će po stopi od 4,4% prosječno godišnje, a osobito će se povećati udio amortizacije.

Svi porezi i doprinosi rast će po stopi od 4,2% (zajedničke potrebe 4,2% a opće 3,9%). Osnovni razlog bržeg rasta sredstva za zajedničke potrebe je pod utjecajem primjene tekućeg usklađivanja mirovina i povećanog izdavanja za znanost i tehničku kulturu. Očekuje se isti udio ugovornih i ostalih obaveza kao što je to bilo 1985. g.

Treba napomenuti da će još uvijek postojati ograničenja u pogledu mogućnosti znatnijeg rasta životnog standarda. Osobni i društveni standard ovisit će, bar se tako planira, o vlastitij i ukupnoj društvenoj proizvodnosti rada i realnom rastu dohotka.

Što se investicija tiče, treba napomenuti da će veći dio sredstava biti usmjeren u promet, osobito pomorski, gdje se posebno naznačava prvenstveno u programe koji će ostvariti veći izvoz i veću iskorištenost kapaciteta, a koji u sebi sadržavaju postojeće komparativne prednosti.

Na kraju, zaključujemo — dugoočekivani srednjoročni plan je konačno donesen. Koliko je realan, a koliko moćan da usmjeri cjelokupnu našu zajednicu u željenom pravcu — ovisi o nama, ali i mnoštvu utjecaja koji su izvan našeg dosega. No, što je, tu je! Potrudimo se da bar onaj dio naših potencijala dovedemo u istu ravan sa željenim...
Ivan Katalin

IZBORI U DRUŠTVENO-POLITIČKIM ORGANIZACIJAMA

PRILIKA ZA KADROVSKO OSVJEŽENJE

Opća mobilizacija je potrebna, pogotovo onih koji su spremni uhvatiti se u koštac s problemima

Prvi dio mandata, gotovo u svim društveno-političkim organizacijama, je na isteku. Do kraja godine ili najdalje do konca veljače 1987. godine sve DPO su obavezne sumirati svoje aktivnosti i donijeti ocjenu o dosadašnjem radu, kako organa, tako i čelnih ljudi u tim organizacijama. To je ujedno prilika i za donošenje novih dvogodišnjih programa ali i za kadrovska osvježanja, u koliko članstvo to procijeni za potrebnim.

Naime, u svim društveno-političkim organizacijama statutarno je reguliran dvogodišnji mandat predsjednika i tajnika, izuzev Općinskog vijeća Saveza sindikata gdje mandat sekretaru Vijeća traje četiri godine. Mandat kolektivnim organima (Općinski komitet SKH, Općinska konferencija SSRN, Općinsko vijeće Saveza sindikata, Općinska konferencija SSOH i Općinski odbor SUBNOR-a) traje četiri godine, izuzev određenih specifičnosti u pojedinim organizacijama, gdje se izborne radnje u ovom periodu vrše i po osnovnim organizacijama.

Već se poduzimaju određene pripremne aktivnosti u svim društveno-političkim organizacijama a trenutno stanje izgleda ovako:

OK SKH — Mandat ističe predsjedniku i sekretaru OK SKH a njihov izbor, odnosno reizbor, izvršit će se tokom veljače 1988. godine. Sekretarima u osnovnim organizacijama također ističe mandat te im je obaveza da sve aktivnosti oko izbora dovrše do 15. 12. 1987. godine.

OK SSRNH — Pri završetku mandata su predsjednik i tajnik Konferencije. Izborne aktivnosti u mjesnim konferencijama su završene u prvoj polovici ove

godine, a Općinska konferencija će svoju sjednicu održati u drugoj polovici listopada ove godine, kada će izvršiti izbor, odnosno reizbor predsjednika i tajnika.

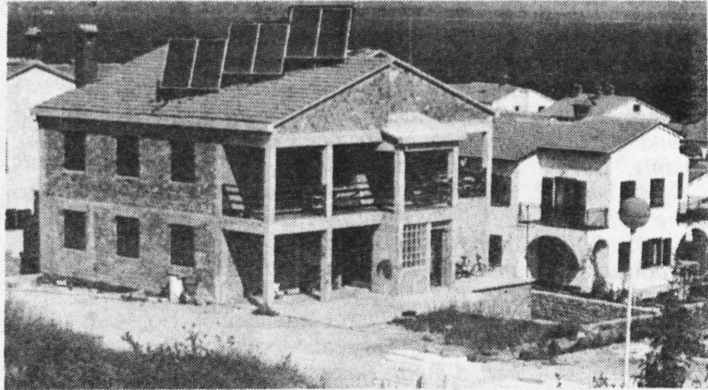
Općinsko vijeće Saveza sindikata provelo je izbore u svojim osnovnim organizacijama još prolijetos a do kraja godine ocijenit će svoju ukupnu aktivnost, kada će potvrditi ili izabrati novog predsjednika Vijeća.

Općinska konferencija SSOH — Nešto sadržajnije zadatke ima Konferencija mladih. Predviđa se određena korekcija u organiziranosti mladih na području komune u cilju bolje aktivnosti i šireg učešća mladih u svim vidovima društvenog i privrednog života ove općine. Također će se ocijeniti dosadašnji rad predsjednika, odnosno sekretara Konferencije kojima ističe dvogodišnji mandat.

Općinski odbor SUBNOR-a svoje izborne aktivnosti na kraju ovog dvogodišnjeg mandata provest će do kraja veljače 1988. godine. Do tada će se ocijeniti i rad predsjednika četiri mjesna udruženja (M. Lošinj, V. Lošinj, Cres i Ilovik).

Očito je da se u narednom periodu od članstva u svim društveno-političkim organizacijama očekuje živa aktivnost na ocjeni do sada prijednog puta, kao i dobrom osmišljavanju kako i sa kojim snagama nastaviti dalje rad u sve težim uvjetima života i privredivanja. Opća mobilizacija svih snaga je neophodna, pogotovo onih koji su spremni uhvatiti se u koštac s problemima, kako unutar ovih organizacija, tako i na ovoj komuni.

K. B.

Snimio: D. ŠKVORC

IZGRADNJE NEMA BEZ SREDNJOROČNOG PLANA

DOZVOLJENA REKONSTRUKCIJA POSTOJEĆIH OBJEKATA

Skupština općine Cres-Lošinj donijela je Prostorni plan i Odluku o građevinskim područjima te je tako ispunila zakonsku obvezu pa se na taj način na temelju tih odluka može graditi na području naše općine. Međutim, nije donijet srednjoročni plan uređenja prostora te se tako ne mogu utvrditi uvjeti uređenja prostora za novu stambenu izgradnju. Znači, gradnje novih stambenih jedinica nema dok se ne donese srednjoročni plan uređenja prostora.

Donijeta je hrpa provedbenih urbanističkih planova na temelju kojih se mogu graditi. Međutim, ti planovi nisu realizirani u cijelosti a sada se ne mogu niti upotrebljavati jer su rađeni nestručno, nekvalitetno i nisu u skladu s odredbama zakona. I ono što je realizirano realizirano je u većoj mjeri protivno odredbama tih planova. Odstupanja su vršena od strane samih investitora a i od općinskih službenika koji su često izdavali dozvole napamet.

Na cijelom području naše općine dozvoljena je rekonstrukcija postojećih objekata i to u smislu poboljšanja uvjeta života i rada. Nije dozvoljena rekonstrukcija za vikend objekte i za objekte za iznajmljivanje turistima.

Da bi se moglo graditi Općina je tko zna po koji put pristupila izradi izmjene i dopune planova koji nisu realizirani i onih koji nisu u skladu s zakonskim propisima. U pripremi je i srednjoročni plan uređenja prostora, kojim će, konačno, biti omogućeno utvrđivanje uvjeta uređenja prostora za novu stambenu izgradnju, a u skladu sa važećim provedbenim urbanističkim planovima.

D. V.

NA JAVNOJ RASPRAVI

SREDNJOROČNI PLAN UREĐENJA PROSTORA

Javna rasprava traje do druge polovine listopada

Snimio: D. Škvorc

Na sjednici Skupštine općine Cres-Lošinj, održanoj 23. rujna, prihvaćen je Nacrt (prijedlog) srednjoročnog plana uređenja prostora za razdoblje 1987-1990. g. Prijedlog se upućuje na javnu raspravu, gdje će u slijedećih tridesetak dana javnost dati svoje konačno mišljenje.

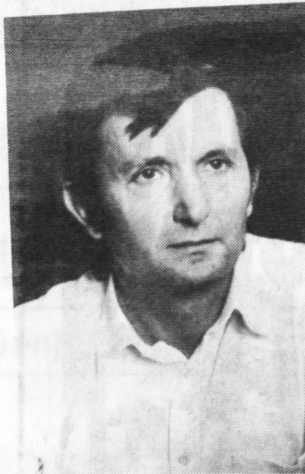
U opširnom materijalu, kojeg su dobili delegati Skupštine, u samom uvodu naznačeni su osnovni ciljevi ovog planskog dokumenta. Želi se postići osiguranje prostornih i urbanističkih rješenja od posebnog značaja za razvoj, te potpuno smanjenje razlika u pojedinim dijelovima grada i općine (izgradnjom i sanacijom). Kao jedna od značajnih obaveza utvrđuje se zaštita i unapređivanje okoline, te skladnije oblikovanje prostorne cjeline. Planom treba osigurati adekvatno rješavanje gradskih i općinskih sistema infrastrukture i ostalih komunalnih objekata. Posebna će se pažnja pokloniti osiguranju lokacija uređenog zemljišta za planirani opseg stambene izgradnje. Također je cilj ovog dokumenta da se u prostoru omogućiti osmišljen ekonomski razvoj, odnosno racionalno investiranje kroz određivanje optimalnih lokacija za privredne kapacitete.

Budući se prostorni razvoj mora temeljiti na prostorno-planskim dokumentima zasnovanim na znanstvenim spoznajama, to ovaj dokument treba predstavljati stanovitu vezu između dugoročnih i kratkoročnih ciljeva.

Glavne smjernice za prostorni razvoj utvrđene su. Treba nastaviti i završiti započete izgradnje iz prethodnog razdoblja. Nastavak izgradnje utvrđen je i na preostalim slobodnim lokacijama u zonama u kojima se već odvija izgradnja, te u zonama koje ne utječu bitno na odnose u prostoru. Veoma je značajna rekonstrukcija, sanacija i revitalizacija pojedinih dijelova. Cilj ovih zadataka je poboljšanje uvjeta i kvaliteta življenja, izgradnja infrastrukture na kritičnim točkama, te uvođenje novih sadržaja. Pri opredjeljenju za ostvarivanje pojedinih zadataka mora se prednost davati onim lokalitetima na kojima će se istovremeno ostvariti više zacrtanih ciljeva.

Na kraju, zaključimo. O značaju ovakvog planskog dokumenta ne treba suviše trošiti riječi. Njegov nedostatak, ili bolje, nedostatak odgovarajuće kvalitete srednjoročnog planiranja uređenja prostora, uvjetovao je u posljednjih nekoliko godina, gotovo bi se moglo reći anarhičnu izgradnju i izdavanje građevinskih dozvola. Svi očekujemo da će ovaj dokument spriječiti kaotičnost i istovremeno omogućiti uspostavljanje rada i ispravno korištenje, tj. upotrebu i zaštitu naših vrijednih prostora. Očekuje se velik i značajan angažman svih učesnika u javnoj raspravi o predloženom planu.

J. Hofman

Snimci: D. ŠKVORC

RAZGOVOR S M. PARATOM

KVALITETA A NE KVANTITETA

U SVIM PROGRAMIMA RAZVOJA NAJVAŽNIJI MORA BITI ČOVJEK

Moramo priznati da smo svjedoci prilično dinamičnog zblivanja u našem društvu. Različiti su i mnogobrojni problemi koji nas muče. Neke se sredine bore za održavanje dostignutog nivoa razvoja, neke gotovo da bilježe kretanje unazad, a neke i dalje određuju pravce za budućnost - utvrđuju razvojne programe. Neće se pogriješiti ako se za našu Komunu rekne da nastavlja realizirati, možda čak kvalitativno intenzivnije, započete razvojne aktivnosti. Zbog svega ovoga, odlučili smo razgovarati sa sekretarom OKSKH Cres-Lošinj Mirkom Paratom.

● Na prostoru najšire društvene zajednice uočavaju se veoma dinamični, gotovo drastični, društveni, ekonomski, pa i politički procesi. Kakva je situacija na području naše Općine?

— Svakako da određenih refleksa ima i na našem prostoru, osobito u području privredivanja. No, sasvim odgovorno tvrdim da neke posebne dramatičnosti ovdje nema. Političko raspoloženje građana je daleko bolje i povoljnije nego u mnogim drugim sredinama...

● Što smatrate uzrokom ovako povoljne ocjene?

— Prije svega, to je odraz jednog kontinuiranog razvoja, iako ne ravnomjernog, na području cijele Općine. Razvojni programi su okupili gotovo sve stvaralačke potencijale, pogotovo iz udruženog rada. Više se aktivno pristupalo rješavanju postojećih problema, nego što se pasivno i defetistički čekala nekakva pomoć izvana. Treba napomenuti da je u mentalitetu otočana prisutna veća doza samoorganiziranosti i ne-čekanja gotovih rješenja »izvana«.

● U ovim trenucima, ipak, od velikog, gotovo presudnog, značaja efikasna uloga Saveza komunista. Je li Partija i njezino članstvo dovoljno osposobljeno i spremno za djelovanje u skladu s potrebama i očekivanjima?

— Konstelacija općih društvenih kretanja, koja na površinu izbacuje sve veći broj negativnosti, stavlja Partiju i sve progresivne snage u situaciju da trezveno razluče subjektivne od objektivnih slabosti. Treba kritičarstvo pretvoriti u konstruktivnu kritičku riječ, kojom treba trahirati pravac ka boljem. Prvenstveno je zato potrebno jače afirmiranje postojećih institucija sistema, kroz koje će se moći okupiti i ostale snage našeg društva. Ne bih rekao da Partija i članstvo nije spremno za ove zadatke. Problem je u nedostatku motivacije. A motivacije nema, jer nema konkretnih akcija s konkretnim rezultatima, vidljivim prostim okom svakog građanina.

● Što će i tko će biti pokretač konkretnih akcija?

— Informisanje. Osnovni preduvjet za konkretnu akciju je kvalitetno informisanje. No, na žalost, članstvo nema dovoljnih, a niti pravih i pravovremenih informacija o određenoj situaciji. Stoga je prvenstveni zadatak boriti se za takvu demokratičnost iz koje ćemo dobiti istinsku sliku stanja, raspravljati i

analizirati određene situacije, i tek onda davati konkretne zadatke, a iza toga pronaći pravo rješenje. Ovo što sada imamo, taj slabi protok informacija, uvjetuje apatičnosti i osjećaj da pojedinac ne može ništa. To je izazov, jer se s takvom situacijom ne smijemo miriti...

● A odgovornost?

— Svakako da slabijim informisanjem nema niti potrebne i poželjne odgovornosti. I to — konkretne odgovornosti. Ne može se dozvoliti da se iza foruma i kvorumu krije odgovornost pojedinaca...

● Jesmo li konačno uspjeli razlučiti subjektivne od objektivnih uzroka postojećih slabosti?

— Mislim da, nažalost, još uvijek nisu razlučeni objektivni od subjektivnih uzroka ove situacije u kojoj je naše društvo. Upravo je to utvrđivala III sjednica CK SKH. Kada bismo mogli to razlučiti, akcija bi se daleko brže i efikasnije mogla voditi. Bilo bi konkretne akcije i konkretne odgovornosti. Svakako da to uvjetuje određenu kontuziju i napetost. To sve inicira određenu agresivnost u društvu i smanjuje tolerantnost. Iz te agresivnosti i netolerantnosti ne može se uvijek trezveno raspravljati, a niti postupati.

● Koje su najaktuelnije teškoće i problemi prisutni na našoj Komuni?

— Učinili smo dosta velike napore rješavajući krupnu infrastrukturu, koja predstavlja osnovni preduvjet cjelokupnog funkcioniranja privrede. Općina je izvršila svoju obavezu za otvaranje trajektne veze s Krkom, asfaltirajući cestu Pržić-Držarski. Realizirano je pola trase sjevernog ogranka vodovoda

Vrana-Cres, s čime je eliminisana nestašica vode iz prošlih godina. Ugovorena je izgradnja trafo-stanice Hrasta, bez koje novoizgrađena crpna stanica na Vrani ne bi mogla ostvarivati svoju ulogu zbog koje smo ju gradili.

Trenutno je aktuelno rješavanje »Plavice«, modernizacija trikotaže u Cresu, te realizacija srednjoročnih planova radnih organizacija. Uopće, kod nas su problemi razvojnog karaktera, a ne više — ili još, egzistencijalnog. Jedino »Plavicu« treba izdvojiti, jer je ribarstvo velik problem na širem planu. Ipak, možemo reći da će teže biti realizirati ove naše razvojne planove i to prvenstveno zbog općedruštvene situacije.

● Naša je otočka Općina jedna od rijetkih koja je uspjela uvećati broj stanovnika. Dakako, najviše tzv. mehaničkim prirastajem, doseljnjem. Kakve se sociološke, pa i ekonomske reperkusije iz ove činjenice mogu sagledati? Vodimo li o tome računa?

— Kad se radi o kadrovskoj i socijalnoj politici, treba imati na umu da kao društveno-politička zajednica moramo usklađivati planove razvoja privrede s razvojem svih ostalih djelatnosti — zdravstva, školstva, kulture, socijalne zaštite, predškolskog odgoja i stambene problematike. Pri mnogim većim investicionim zahvatima često se o tome ne vodi računa. Zbog toga nam stanje tzv. društvene nadgradnje predstavlja određene teškoće. Ranije nismo dovoljno ozbiljno sagledavali što znači novi objekt sa aspekta povećanih zajedničkih potreba. Svaki standard košta. Stambeni problemi su iz dana u dan sve ozbiljniji i bitno utječu na kadrovsku fluktaciju i povećanu produktivnost, a i na kulturu življenja. Mehanički priraštaj stanovnika imao je i ima svoju funkciju, jer ga je zahtijevao dosadašnji razvoj, osobito za područje Malog Lošinja. Cres sa svojim planovima razvoja također će imati potrebe za tzv. mehaničkim priraštajem stanovništva. No, globalno gledajući, ne bi se smjelo nekritički planirati razvoj, a da ne znamo koji i kakvi kadrovi dolaze. Jako je bitna stručnost i znanje novodošlih kadrova. No, u svemu ovome najvažniji je čovjek koji će moći i htjeti biti nosilac upravo usvojenih razvojnih planova. I tu se moramo opredijeliti za kvalitetu, a ne kvantitetu.

● Predstoje izbori u društveno-političkim organizacijama. Kakvo značenje oni imaju u borbi za ostvarenje proklamiranih ciljeva?

— Nalazimo se u fazi predizbornih aktivnosti koje trebaju na površinu izbaciti ljude koji znaju, hoće i mogu raditi. I tu je značajna kvaliteta. Ovi izbori imaju veliko značenje, jer je vrijeme takvo da zahtijeva sposobnost i znanje od svih, a osobito od kadrova u društveno-političkim organizacijama.

Ivan Katalin

PRENOSIMO IZ »VEČERNJEG LISTA«

ZLATNI SKOK NA OTOK

Da u turizmu nema velikih i malih mjesta, već samo dobrih ili manje dobrih, pokazuje i ovogodišnja odluka Turističke patrola. Šampion turizma za 1987. je Mali Lošinj. Ali ne treba to doslovce shvatiti: Mali je Lošinj zapravo veliko turističko središte, koji s Velikim Lošinjem čini zapravo jedinstvenu cjelinu i obuhvaća kompletnu turističku ponudu cijelog otoka u sastavu općine Cres-Lošinj. Uz to, Mali je Lošinj najnaseljenije otočko mjesto na cijelom Jadranu, a po broju ostvarenih noćenja turista u jednoj godini (oko 1,6 milijuna) — najjači otočki turistički centar.

naest odlučnih elemenata turističke ponude, Mali Lošinj ubrao najviše bodova. Među lošinjskim odlikama valja svakako spomenuti izuzetne napore na očuvanju prirode, održavanju objekata, obogaćivanju ponude, kvaliteti ugostiteljskih usluga, bogatim sportsko-rekreativnim i kulturno-zabavnim sadržajima i razvijanju selektivne ponude. Lošinj je za sada jedini naš otok koji je sagradio aerodrom i osposobio ga i za međunarodni zračni promet, njegova je marina među najstarijima i najprivlačnijima na Jadranu, a zdravstveni turizam ovdje ima duboke korijene i velik, čak međunarodni ugled.

ponegdje nepredviđene scene. Gdje je bilo nestašica prehrambenih proizvoda ili benzina za to su odgovorne pojedine službe ili osobe, jer to nije bila neka generalna pojava. Tamo gdje je dolazilo do neugodnih, čak kritičnih, nestašica vode na vidjelo je došla neorganiziranost u cjelokupnoj turističkoj strategiji pojedinih područja, a u slučajevima (sve prisutnijem) zakidanja potrošača riječ je o slaboj kadrovskoj ekipiranosti i nekulturi uslužnog osoblja.

Iako nam ovogodišnji turistički rezultati neće donijeti puno zadovoljstvo, jer nismo ni izdaleka iskoristili sve one mogućnosti koje su nudili međunarodni turistički tokovi, iskustva Turističke patrola govore da smo u uvjetima u kojima se odvijala sezona i u okvirima koje je zadala aktualna ekonomska prilika zemlje postigli maksimum.

Ako turiste (posebno domaće) nismo »obradovali« cijenama i njihovim galopirajućim rastom u toku samog ljeta, mora se priznati da su u većini mjesta učinjeni veliki napori da se gostima pruži što sadržajnije boravak i raznovrsniji ugođaj da on bude što kvalitetniji i ugodniji.

Danas, kada u lošinjskom hotelu »Vespera« proglašavamo novog šampiona turizma za 1987. godinu i dodjeljujemo najviše turističke trofeje mjestima koja su u otežanim uvjetima ipak osvjetalila obraz našeg turizma, moramo izraziti zahvalnost i priznanje svim turističkim radnicima, koji su u okviru svojih mogućnosti pridonijeli zadovoljavajućem ishodu još jedne turističke godine.

Z. FRANIĆ

Snimci: T. Vunčić i D. Škvorc

KONAČNI POREDAK

1. MALI LOŠINJ šampion turizma '87 137 bodova
2. DUBROVNIK — UMAG vicešampioni 136 bodova
3. HVAR — POREČ kontrašampioni 135 bodova

SLJEDE:

Opatija	134
Budva — Portorož — Rovinj	133
Cavtat — Rab	131
Crkvenica — Makarska — Pula	130

Brela	129
Novigrad	124
Milni	123
Bol — Jelsa — Slano	122
Supetar — Trogir — Vodice	121
Korčula — Spilitt	120
Primošten — Vrsar — Zadar	119
Podgora — Starigrad — Tučepi	118

Rabac	117
Malinska	116
Biograd — Herceg-Novi	115
Neum	114
Baška Voda — Mošćenička draga	113

Novi Vinodolski	122
Selce	111
Cres — Novalja — Vela Luka	110
Pag — Šibenik	109
Kaštel — Stari — Medulin	108
Orebić	107
Vis	106
Baška — Ulcinj	105
Murter — Punat	104
Omiš	103
Senj	102
Gradac n/m	101
Lastovo	97

CRES

BEZ NAŠEG DIMNJAKA

Ovih dana skinut je dimnjak naše tvornice, koji je »dimio« punih 30 godina. I naše malo mjesto Cres prati tehnološku revoluciju. Kad je pred osamdeset godina osnovana radna organizacija za preradu ribe, odmah su je prozvali »fabrika« i Cresani su radili u jedinoj tvornici koju su imali.

Razvojem tehnologije i potreba tržišta, proces prerade se modernizirao, pa se od salamurenja i »friganja« ribe prešlo na toplinsku obradu — a za taj je proces trebala vodena para. Fabrika je morala dobiti obilježje velike tvornice, i dimnjak. A on je bio simbol razvoja i blagostanja. Na svim slikama Cresa vido se vrh dimnjaka, znak da tu postoji tvornica a mnogi su po dimu iz njega »čitali« pravac i jačinu vjetrova te druge »podatke« potrebne našim starijim ribarima. Ali vrijeme prolazi, Cres se razvija, mijenja... tvornica koja je bila građena izvan grada, na obali mora, polako dobiva krunu lijepih kuća koje ne služe samo za obiteljski život već i za iznajmljivanje turistima.

Tvornica je malo pomalo počela smetati Cresu i zbog mirisa koji se iz nje širio i zbog dima koji je suklijao iz njena dimnjaka.

Pored ekoloških, i ekonomski su činitelji bili presudni da radni ljudi i stručnjaci odluče skinuti stari dimnjak i da sagrađe novi, koji neće dimiti jer će tehnologija koju su ugradili poštovati sve ekološke zahtjeve modernog društva. Nije to bilo lako. Gledajući izvana, sve je jednostavno: visoki crni dimnjak je nestao i zamijenio ga je jedan mali — ali iza toga stoji i ono što se ne vidi: rad i papirnat rat za tu promjenu.

A stari ribari, koji su svako jutro gledali dim da bi znali kakvo će vrijeme biti, morat će pronaći druge znakove ili slušati nesigurne meteorologe.

Danina Kamalić

PLAVICA — CRES

D. ŠKVORC

SITNA RIBA — KRUPNI PROBLEM

Pojava sitne plave ribe u ovogodišnjem ulovu znatno poremetila planove proizvodnje

Creska »Plavica« suočila se u ovogodišnjem proizvodnom ciklusu sa jednim neuobičajenim problemom. Radi se o sirovini za preradu. Točnije rečeno, u ulovu plave ribe prevladava pecatura znatno sitnija od standardne pa, osim nešto više posla pri tehnološkom postupku, dolazi i do problema plasmata. Zapadnoevropsko tržište, i uopće atraktivno konvertibilno tržište ribljih preradevina, naviklo je na standard gdje se u jednoj ribljoj konzervi nalazi 4-5 komada sardina, dok pojavom mnogo sitnije ribe u ovogodišnjem ulovu dolazi do situacije da u konzervu dolazi 6-9 komada, pa unatoč vrlo dobroj kvaliteti ovo izbirljivo tržište nije spremno prihvatiti ponuđeni proizvod. Tako bi se došlo u situaciju da proizvodi »Plavice« idu na lošija platežna tržišta, dakle klimirsko područje, ili pak zemlje u razvoju gdje postoji spremnost prihvatiti takve konzerve, ali, naravno, uz znatno nepovoljnije cijene. Sve to uvjetuje i puno manji dohodak kao krajnju posljedicu. Poznata su istraživanja koja govore o činjenici da Jugoslaveni troše veoma malo ribe i ribljih preradevina u svojoj ishrani, pa i to predstavlja određeni problem proizvođačima pri plasmanu. Njih desetak, koliko ih je duž jadranske obale, ni uz velike napore komercijalnih službi nije u stanju osigurati bolji plasman robe. Razmišljanja da se ta nesretna sitna riba preradi u riblje brašno odbačena su jer bi to bilo svjesno srljanje u gubitak. Stoga je došlo do obustave daljnjeg izlova sitnih srdela. Razlozi ovogodišnje pojave jata sitnije plave ribe se tek nagađaju, ali je očigledno došlo do poremećaja kod dosada uobičajenog lociranja masa ribe, pa su vjerovatno jata s krupnijom pecaturom negdje u južnijim područjima Jadrana. Dakle, »Plavica« je suočena sa zaista objektivnom teškoćom.

G. Purić

MALI LOŠINJ

KONAČNO BEZ VEZE DO VEZOVA

Veliki broj gostiju koji dolaze u Mali Lošinj, dovoze sa sobom mala plovila na prikolicama svojih automobila. Iako su plovila mala, veliki je problem ako ih ne mogu spuštati u more, a još veći kad ih iz mora treba izvaditi. Do prije dvije godine mogli su nautičari takve brodove spuštati u YC Marina, ali je taj navoz preuređen za izvlačenje većih jahti. Za sada postoji jedan mali navoz u auto-kampu Poljana, ali je relativno plitak. Novi navoz se gradi uz staru cestu pored skladišta Lošinjske plovidbe na Privlaci, gdje se na izlazu spaja nova i stara cesta. Navoz će biti prikladan za spuštanje u more plovila na prikolici duljine do pet metara. Veća plovila spuštati će se u more pomoću dizalice u YC Marina. Navoz je trebao biti gotov do početka turističke sezone, ali je izvođač radova bio zauzet na drugim, hitnim poslovima, koji su također trebali biti završeni prije turističke sezone, ili u samoj sezoni, jer su imali prioritet.

Turističke usluge sastoje se od velikog broja malih, ali važnih usluga kakva je i ovaj navoz. Usluga je malena, ali za gosta koji dođe s plovilom, veoma je važno da mu omogućimo dugoočekivanu radost plovidbe. On će zadovoljan otići i ponovo nam se vratiti. Pored navoza na spoju dviju cesta, započeta je izgradnja molica za barke građana Malog Lošinja. Sada se postavljaju teški betonski blokovi (korpo morto) i sidreni lanci na koje će se vezati plovila. Molica će biti slične izvedbe kao na Škverici i već su završeni u lošinjskom brodogradilištu. Postavljanje molica izvršit će radnici Brodogradilišta u predahu između hitnih poslova remonta brodova. Izrađena su tri molica — svaki dužine trideset metara, što znači da će se za vezu dobiti 180 m, odnosno mjesta za oko osamdesetak plovila. To bi za sada zadovoljilo potrebe i traženja građana, rješavanje kojih je preuzela Lošinjska plovidba. Cijene veza bit će određena nakon što se obave svi potrebni radovi.

Nikola Tataj

SA MEĐUNARODNOG SEMINARA O RAZVOJU OTOKA U MALOM LOŠINJU

PORUKE ZA BUDUĆNOST

Problemi spoznati – rješenja otvorena

Prirodna bogatstva i kulturno naslijeđe najveći su i najvažniji resursi malih otoka. Živeći na rubu kontinentalnih ekonomskih i društvenih tokova i upućeni na samoorganizaciju, otočani su oduvijek uspostavljali sklad između svog prirodnog okruženja i ekonomskog i kulturnog razvoja.

Tim riječima počinje preambula preporuka i zaključaka međunarodnog seminara o pravcima razvoja malih sredozemnih otoka, koji je od 21. do 25. 9. 1987. g. održan u Malom Lošinj, u organizaciji UNESCO-a i Centra za razvoj jadranskih otoka. U raspravama održanim tokom seminara, na kojem su pored znanstvenika učestvovali predstavnici otočkih uprava, nedvojbeno je ukazano da je taj sklad između prirode, kulture i ekonomije danas gotovo na svim otocima ozbiljno narušen. Depopulacija, komuni-kacijska izoliranost, ekološka ugroženost, nekontrolirano širenje masovnog turizma i, s tim u vezi, špekulacija i profiterstvo, nedostatak privredne i društvene infrastrukture, nestanak tradicionalnih oblika otočke egzistencije i gubitak kulturnog identiteta, tište gotovo sve otoke ma gdje se oni nalazili. Seminar je na taj način utkao spoznaju da su problemi mediteranskih otoka zajednički, ali kad se traže rješenja tad je svaki otok svijet za sebe i traži samosvojestveni pristup u rješavanju razvojnih problema. To samo potvrđuje pravilo da kad govorimo o otocima moramo govoriti o OTOČKOM SISTEMU, koji ima specifič-

ne zakonitosti svog razvitka. Na taj način planiranje otočkog razvoja postaje izuzetno složeno, a traženje izlaza otežano, kad imamo gotovo kao pravilo da se prema otocima ne vodi kvalitetna globalna politika razvoja.

Razvojni problemi uočljivi su kako kod onih otoka gdje život nestaje, gdje nema razvoja, tako i kod onih koji su zaustavili depopulaciju i dostigli zavidni stupanj razvoja. Prvi, u težnji da se vrati život traže akciju – već danas. Drugi osjećaju rušenje harmonije otočkog sistema i traže rješenja kako sačuvati razvoj, a ne izgubiti budućnost. To kod jednih i kod drugih učvršćuje spoznaju da je u traženju rješenja potreban znanstveni pristup, kako bi se interdisciplinarno sagledao i planirao razvoj prema konceptu otočkog sistema.

Svjesni činjenice da rješenja moraju iznalaziti samo otočani, preporuke i zaključci skupa idu za tim da se otoci međusobno povežu, prenoseći jedan drugome pozitivna i negativna iskustva. Na potrebu i nužnost povezivanja nije ukazano samo na međunarodnom seminaru, nego i na sastanku Međuotočke koordinacijske komisije (predsjednici izvršnih vijeća otočkih općina i općina koje u svom sastavu imaju otoke) održanom u okviru seminara. Tu suradnju trebalo bi osigurati kroz izgradnju informacijsko-komunikacijskog sistema, time da bi upravo naš Centar trebao realizirati taj projekt financiran od strane UNESCO-a. Možemo slobodno reći da je međunarodni se-

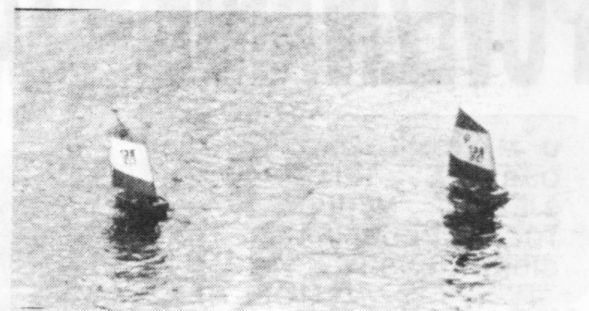
minar nedvojbeno afirmirao Centar ukazavši na opravdanost i nužnost njegova postojanja, nominirajući ga kao koordinatora na projektima i akcijama u cijelom mediteranskom prostoru. Također, Međuotočka koordinacijska komisija prihvatila je Centar kao mjesto znanstvenih spoznaja na koje bi se oslanjala u donošenju svojih odluka, pa je tako suradnja i financijska podrška definirana u zaključcima Komisije. To su velike obaveze, ali i mogućnosti da putem Centra afirmiramo Lošinj, približimo se drugim otocima i da iskustva drugih koristimo u vlastitom razvoju. Izgradnjom informacijsko-komunikacijskog sistema s bankom podataka u našem Centru krije se neslućeni potencijal daljnjeg razvoja otoka, a time i subjekta otočkog razvoja.

Otoci su veliko prirodno bogatstvo, svjetska kulturna

baština. To je kapital nad kojim se može graditi otočka budućnost, ali samo pod uvjetom ukoliko smo svjesni ranjivosti otočkog sistema. Ta svijest je nužna prvo kod otočana samih, jer samo pod tim uvjetima otočani postaju subjekti razvoja. U protivnom, oni su objekti razvoja, predmet manipulacije i iskorištavanja u interesu drugih. Ovaj proces buđenja otočke svijesti teče postepeno, a danas je naročito prisutan kod onih otoka koji su osjetili pogubne posljedice masovnog turizma.

Problemi su spoznati, ali su rješenja ostala otvorena. Stoga smo se rastali u želji da upravo na jednom od skorih projekata – koji bi pokrenuo Centar – nastavimo suradnju i tražimo rješenja da ono što osjećamo kao problem, ono o čemu smo razmišljali i o čemu smo govorili, u praksi učini-mo.

Ivan Kuvač

Snimio: A. Vunić

RAZVOJ – HARMONIJA EKONOMIJE, PRIRODE I KULTURE

Gin Racheli (Italia): Otoci su kolijevke civilizacije. Ispodišta ljudske mudrosti. Milenijsko civilizacijsko iskustvo, duboko je utkano u otočku kulturu i nosi poruke za budućnost. Zalažem se da otoci postanu centri ekološke obnove Mediterana, kao i obnove njegovog civilizacijskog značenja. Snagu svog stava crpim u tome što se svijet nalazi u civilizacijskoj krizi, a Mediteranu prijeti ekološka katastrofa. Otoci kao primjer najbolje pokazuju da je razvoj moguć samo ukoliko se stavi u harmoniju ekonomija, priroda i kultura. To vrijedi za svijet u cjelini, ali je ta spoznaja na otocima najprije uočljiva. Otoci nose poruku za budućnost.

Dušan Kalodera – predsjednik SO Korčula: Seminar je za mene bio izuzetno interesantan i mislim da je izuzetno vrijedno to što smo odlučili da idemo zajedno, da zajedno razmišljamo da i da smo zajedno jači. Ja sam u svojoj diskusiji naglasio slijedeće:

– Ne smijemo biti megalomani, već moramo biti na tragu onoga čime su se

bavili naši djedovi.

– Skladno se razvijati u okviru postojećih prirodnih resursa i izbjeći svaki nasilni razvoj.

– Ne dozvoliti da na otok dođe ono što kopnu smeta.

– Uz društvenu podršku izboriti se za nužnu infrastrukturu.

– Povezati bolje otoke međusobno.

– Ne treba nam industrijski turizam.

– Ne dozvoliti da nam se ugrozi kulturni identitet. S tim u vezi nužno će biti dovoditi radnu snagu radi budućeg razvoja, ali mi moramo imati takve programe razvoja koje će dovoditi na otok one ljude koji se lakše uklapaju u kulturni identitet otoka.

– Sačuvati prirodu i maksimalno se ekološki zaštititi.

dr Gerard Francillon (Francuska): Primjer otoka Balijsa, masovno samoubojstvo drastično pokazuje koliko je masovni turizam poguban za otočku kulturu. Seminar je pokazao da pravih modela otočkog turizma nemamo, i da ih tek trebamo stvoriti.

Milenko Matanović (SAD): Kvaliteta je ono što se napravi za budućnost. Ona povezuje prošlost i budućnost, kvaliteta je ono što će osjetiti buduća generacija. Kvaliteta zamjećuje detalj kao i cjelinu. Sve je ovo bitno i treba da imamo na umu kad govorimo o razvoju otoka, jer se na seminaru često puta čulo da je na otoke potrebno vratiti kvalitetu života.

PREPORUKE I ZAKLJUČCI

1. Planiranje otočkog razvoja treba biti zasnovano na konceptu otočkog sistema. Otočki sistem se definira kao ekosistem otoka opterećen čovjekovim proizvodnim, potrošnim i prometnim djelatnostima. Sistem je vrlo osjetljiv (osjetljiviji nego analogni sistem definiran u kontinentalnoj regiji) pa čovjekove djelatnosti na otoku treba analizirati i planirati interdisciplinarno i sa stanovišta cijelog sistema. Ta osjetljivost upućuje i da su otoci pravi laboratoriji za interdisciplinarna proučavanja, planiranje otočkog razvoja prema konceptu otočkog sistema implicira i simulacijske modele otočkog razvoja.

2. Nema selektivnog pristupa otočkom razvoju pa se razvojna koncepcija kontinentalnog razvoja nekritički prenosi na otoke. Sve je više primjera otočkog razvoja bez ikakve koncepcije. Posljedice takvog razvoja su negativne i na kontinentu, a na otocima zbog njihove osjetljivosti mogu biti i pogubne.

3. UNESCO-ve smjernice o otocima preporučuju međunarodnu suradnju što je u skladu s kulturom malih i srednjih otoka, koji su od vremena antičkih kolonija do moderog turizma bili mjesta međunarodnog komuniciranja.

4. Otoci su u pravilu rubna i nerazvijena područja zemalja u čijem su sastavu pa izmiču pažnji upravnih organa i razvojnih institucija na nacionalnoj razini. Što se tiče lokalne uprave samih otoka – njena organizacija u pravilu nije prilagođena potrebama otočkog razvoja.

5. Otoci, odnosno skupine otoka, trebaju osni-

vati razvojne centre koji će znanstvene spoznaje približiti potrebama otočke prakse, organizirati projekte, izgrađivati razvojne modele i prikupljati informacije potrebne subjektima otočkog razvoja i kreatorima politike otočkog razvoja.

6. Cjeloviti informacijski sistem za potrebe razvoja otoka je od izuzetne važnosti. Povijesno gledano, otoci su se razvijali kad su bili na komunikacijskim tokovima, a opadali kad bi ih tokovi mimoilazili. Ovo vrijedi za gotovo sve srednje i male otoke svijeta pa se u uvjetima sve bolje globalne povezanosti javlja potreba za izgradnjom informacijsko-komunikacijskog sistema nije moguće unapređivati ni međunarodnu kooperaciju subjekata otočkog razvoja.

7. Otocima su pored istraživanja potrebne i konkretne akcije. Centar za razvoj otoka stoga treba angažirati na pokretanju konkretnih razvojnih programa na otocima i projekata unapređivanja međunarodne kooperacije, što podrazumijeva interinstitucionalno međunarodno povezivanje na planu istraživanja, ali prilikom zajedničkog ulaganja kapitala.

8. Centar za razvoj jadranskih otoka se time nominira kao koordinator projekata i akcija na malim otocima, te kao mjesto povezivanja znanstvenih dostignuća i otočke razvojne prakse. Skup u M. Lošinj podržava Centar kao mjesto izrade znanstvenih projekata, smještaj komunikacijskog centra, i kao organizatora izrade znanstvenih modela.

9. Posljednjih nekoliko godina u okviru UNESCO-vog programa »Racionalno upravljanje otočkim sistemima«, kao dijela programa »Čovjek i biosfera«, izrađivane su interdisciplinarne studije otoka Italije, Grčke, Španjolske, Tunisa, te otoka Malte. U tom okviru organizirano je nekoliko internacionalnih skupova koji su okupili znanstvenike, stručnjake, sveučilišne radnike, te predstavnike raznih međunarodnih organizacija. Travnja 1986. g. organiziran je seminar u Port Crosu, u Francuskoj, studenog 1986. g. u Puerto Ricu, svibnja 1987. g. na Gomeri (Kanarski otoci) i rujna 1987. g. u M. Lošinj – Jugoslavija. Svi ovi skupovi istakli su potrebu za stvaranje međunarodne nevladine organizacije koja bi osigurala znanstvenu, tehničku i kulturnu međuotočku suradnju. Organizacija bi doprinosila uravnoteženom otočkom razvoju imajući u vidu društvene i prirodne specifičnosti otočkog razvoja.

10. Međunarodna nevladina organizacija osniva se pod nazivom »Međunarodni znanstveni savjet za razvoj otoka« i ima slijedeći akcioni program.

a) Upravljanje otočkim resursima

b) Tehnička pomoć

c) Strategija za ekološki skladan razvoj

Ova organizacija djelovat će pod okriljem UNESCO-a sa sjedištem u Parizu.

NAPOMENA: Radi se o radnom materijalu zaključaka koji kroz diskusiju nije pretrpio bitne promjene, time da će ovi postati pravosnažni nakon što budu verificirani od svih učesnika seminara.

JADRANSKI OTOCI

POVEZIVANJE - ZAJEDNIČKI CILJ

**U MALOM LOŠINJU
ODRŽANA TREĆA
SJEDNICA MEĐU-
TOČKE KOORDINA-
CIONE KOMISIJE**

Usvajanjem Društvenog dogovora o politici razvoja jadranskih otoka, stvorili su se preduvjeti za formiranje jednog tijela koje bi imalo ulogu koordinatora između svih otočkih općina. Tako je 25. listopada 1986. u Zadru održana sjednica svih predsjednika Izvršnih vijeća na kojoj je usuglašen nacrt prijedloga Sporazuma o koordinaciji i usmjeravanju aktivnosti u razvoju jadranskih otoka. Potpisnici sporazuma obavezali su se da će ostvariti vodeću ulogu i da će najaktivnije učestvovati u provođenju društvenog dogovora, kao i cjelokupnog razvoja jadranskih otoka. Zaključeno je da bez jedinstvenog i međusobno usklađenog djelovanja neće moći izvršavati svoje obaveze. Drugim riječima, sve otočke općine opredijelile su se za visoki stupanj zajedništva, sve do neposrednog povezivanja svojih izvršnih funkcija. Ovaj sistem povezivanja nazvan je »Međuotočka koordinaciona komisija«, a svaka općina se obavezuje da osnuje svoju komisiju za razvoj otoka, odnosno mogućnost da funkciju komisije preuzme Izvršno vijeće.

Međuotočku koordinacionu komisiju čine predsjednici Izvršnih vijeća otočkih i priobalnih općina koji u svom sastavu imaju otoke.

Prva konstituirajuća sjednica održana je 2. lipnja 1987. u Rijeci, gdje je izabran predsjednik Međuotočke komisije — Ante Telenta, predsjednik Izvršnog vijeća općine Korčula, zamjenik predsjednika — Ivo Sokolić, predsjednik Izvršnog vijeća općine Cres-Lošinj. Imenovan je i tajnik komisije — drug Goran Crnošija, iz Zajed-

D. Škvorc

nice dalmatinskih općina u Splitu.

Osim izbornog, održan je i radni dio sjednice gdje se raspravljalo o problematici otoka, kao što je snabdijevanje derivatima nafte, povezivanje otoka sa kopnom, javnom pomorskom saobraćaju itd. Dogovoreno je da se sjednice održavaju na otocima, kako bi se bolje međusobno upoznali i zbližili.

Druga sjednica održana je 10. srpnja 1987. u Veloj Luci na Korčuli, gdje se nastavilo sa raspravama o pomorskom saobraćaju i utvrdile mjere koje će se poduzimati prema višim organima u cilju razrješavanja te problematike. Članovi komisije upoznati su sa osnivanjem Centra za razvoj otoka u Malom Lošinj, koji će predstavljati dodatni impuls pri koncipiranju razvojne politike jadranskih otoka i usko će surađivati sa Međuotočkom komisijom.

Treća sjednica održana je 24. rujna u Malom Lošinj, gdje su prisustvovali svi predsjednici Izvršnih vijeća osim Paga, tako da je bila najkompletnija i najplodnija od svih dosadašnjih. Osim članova Međuotočke komisije, prisutni su bili predstavnici INE Zagreb i Republi-

kog zavoda za energetiku, zatim direktor »Jadrolinije« Aleksa Antonini, direktor Ekonomskog instituta Hrvatske Dragomir Vojnić, članovi Izvršnog odbora ZO Rijeka Petar Žigo i Miro Šverko, član Izvršnog odbora Dalmacije Ante Milat, te sudionici međunarodnog UNESCO-voog simpozija »Programi razvoja malih i srednjih mediteranskih otoka« koji se tih dana održavao u Malom Lošinj.

Raspravljalo se o revitalizaciji jadranskih otoka, sporazumu o sistemu vraćanja i usmjeravanja dijela prihoda od poreza na promet, izradit Studije o troškovima korisnika javnog pomorskog saobraćaja i realizaciji programa supstitucije nerentabilnih brodskih linija. Zauzet je stav o Ugovoru između vlade Jugoslavije i Italije o ribolovu u našem teritorijalnom moru, koji je ocijenjen kao politički i privredno izuzetno štetan, te je dogovoreno da se preko republičkih organa poduzmu odgovarajuće mjere za poništenje tog sramnog ugovora.

Na kraju, dogovoreno je da se slijedeće, IV sjednica, održi polovinom studenog ove godine na Braču.

Ivo Sokolić

MALI LOŠINJ — LUČKA ISPOSTAVA

USPJEŠAN RAD

Snimio: A. Vunić

OVE GODINE DESETAK USPJEŠNIH AKCIJA SPASAVANJA ŽIVOTA LJUDI

Lučka ispostava Mali Lošinj djeluje u sastavu Lučke kapetanije Rijeka te Republičkog komiteta za pomorstvo, saobraćaj i veze. Glavni zadaci su obavljanje upravnih poslova, poslovi kontrole plovidbe, traganja i spašavanja ljudskih života i imovine na moru, inspeksijski poslovi službe sigurnosti plovidbe, tehnički i drugi stručni poslovi službe sigurnosti plovidbe na moru koji su zakonom ili drugim propisima stavljeni u nadležnost.

»Kapetanija« nadzire održavanje reda u lukama, pristaništima, zimovnicima, kupalištima te na ostalim djelovima obalnog mora. Dužna je kontrolirati plovidbu, pristajanje, privezivanje, odvezivanje i sidrenje brodova, čamaca i drugih plovila. Vodi evidenciju čamac a i utvrđuje njihovu sposobnost za plovidbu. Nadzire ukrcavanje i iskrcavanje putnika i tereta. »Kapetanija« provjerava osposobljenost osoba za upravljanje čamcima, te organizira pružanje pomoći u spašavanju ljudskih života i plovila na moru. Lučka ispostava izdaje odobrenja za plovidbu stranim brodovima i čamcima namijenjenih za razonodu i sport, te također obavještava Kapetaniju o opasnostima za plovidbu i nastlim promjenama u lukama, pristaništima i na plovnom putu.

Akvatorij kojeg nadzire Lučka ispostava Mali Lošinj jeste južni dio otoka Cres a od Rta Kijac na zapadnoj strani otoka Cres, a na istočnoj strani od Rta Sveti Duh sjeverno od uvale Koromačna. Zatim područje cijelog otoka Lošinj sa pripadajućim otocima Zeča, Visoki, Unije, Ilovik, Orjule Vele i Male, Trstenik, Čutin te grebeni Palacol. Što čini ukupno 115 Nm obale.

Ove godine do 25.09. Lučka ispostava Mali Lošinj izdala je ukupno 3.908 odobrenja za plovidbu stranim jahtama i čamcima, a to je 2,22% manje od prošle godine.

U upisnik čamaca Lučke ispostave Mali Lošinj do sada je registrirano u ovoj godini 57 novih čamaca, tako da sada na području ove ispostave ima ukupno registrirano 1.700 čamaca.

Svake godine pa i ove ima sve manje pomorskih prekršaja, što je rezultat čestih kontrola na moru od strane radnika Lučke ispostave, OSUP-a i Carine. Ove godine bilo je 77 pomorskih prekršaja, uglavnom sidrenje u uvali Čikat, skijanje i glisanje blizu obale te brza vožnja u luci M. Lošinj.

Ove godine imali smo desetak uspješnih spasavanja ljudskih života i plovila na moru koja su završila bez ljudskih žrtava. U luci M. Lošinj izgorio je jedan strani gliser također bez ljudskih žrtava.

Ovom prilikom želimo se zahvaliti »Brodogradilištu« M. Lošinj, te posadi remorkera »CENTAUR«, kao i posadi glisera OSUP-a na uspješnoj suradnji u spašavanju ljudskih života i plovila koji su u svako doba dana i noći pritekli u pomoć.

Veliko poboljšanje u izdavanju Odobrenja za plovidbu stranim jahtama postignuto je time što je ove godine po prvi put jedan naš radnik radio na graničnom prelazu u YC »Marina« zajedno sa radnicima OSUP-a i Carinske ispostave. Ovim je ubrzan rad na graničnom prelazu na opće zadovoljstvo stranih gostiju (nautičara). Nadamo se da će ovo povećati broj direktnih dolazaka stranih jahti tek slijedeće godine.

Tranzitni promet i prevoz stranih jahti povećan je zahvaljujući izgradnji tri plutajuća privezišta na obali JNA, tako da je bilo više reda u luci i na obali M. Tita za pristajanje redovitih brodskih linija, te domaćih turističkih brodova i čamaca.

Još više reda u luci bilo bi kada bi se završila započeta obala i trajektno pristanište, a time bi se ujedno poboljšao i cestovni promet u Malom Lošinj.

Očekujemo da će konačno doći do realizacije nabavke jednog plovila za potrebe Lučke ispostave Mali Lošinj, čime će se poboljšati kontrola plovila, sigurnost na moru te organiziranje spašavanja i pružanja pomoći ljudima i plovilima.

Šepuka Marinko

OSNIVANJE SAMOSTALNE PROFESIONALNE VATROGASNE JEDINICE

PROFESIONALNO PROTIV POŽARA

Na sjednici Skupštine općine Cres-Lošinj, održanoj 23. 9. usvojena je Izmjena i dopuna Odluke o osnivanju Profesionalne vatrogasne jedinice općine Cres — Lošinj. Ova odluka proizlazi iz potrebe osamostaljenja Profesionalne vatrogasne jedinice kao posebnog organa Skupštine općine i samostalne radne jedinice.

Ovu bitnu promjenu omogućava Zakon o protupožarnoj zaštiti čl. 34. Naime, Profesionalna vatrogasna jedinica pri OSUP-u Cres-Lošinj, osnovana je na temelju istog člana Zakona u trenutku kada je protupožarna zaštita na području općine Cres-Lošinj bila na najnižoj organizaciono-kadrovskoj i tehničkoj osposobljenosti za izvršenje zadataka iz procjene protupožarne ugroženosti područja općine Cres-Lošinj.

I vremenu djelovanja u okviru OSUP-a Profesionalna vatrogasna jedinica je kadrovski ojačana radnicima koji su doškolorani za zvanje vatrogasca. Pored toga, četiri radnika osposobljena su za punjenje tlačnih posuda, tako da je stvorena podloga i osposobljenost za servisiranje i punjenje vatrogasnih aparata.

Nakon izgradnje i puštanja u promet aerodroma »Lošinj«, 4 radnika položila su ispit za provođenje protupožarne zaštite na aerodromima, a od toga dvojica kao vođe navalne grupe.

Tehnička opremljenost Profesionalne vatrogasne jedinice dostigla je određeni nivo mada još ne onakav kakav bi prema procjeni protupožarne ugroženosti općine Cres-Lošinj trebala biti.

Aktivnost Profesionalne vatrogasne jedinice odrazila se u preventivnom djelovanju u protupožarnoj zaštiti, i to:

— servisiranje i punjenje vatrogasnih aparata u turističko-ugostiteljskoj djelatnosti i ostalim subjektima, osim brodogradnje, na području Malog Lošinja, Velog Lošinja, Nerezina, Martinšćice i Cres, a

— obučavanje članova DVD Cres i DVD »Jadranka« u Malom Lošinj, kao i interventnih jedinica, te pionirskog odjeljenja pri osnovnoj školi u Malom Lošinj.

Ovakvom aktivnošću, kao i nizom brzih i uspješnih intervencija na većim i manjim požarima, Profesionalna vatrogasna jedinica opravdala je svoj opstanak i zaslužila pažnju njenog daljnjeg razvoja u skladu sa potrebama koje proizilaze iz procjene požarne ugroženosti područja općine Cres-Lošinj, uzimajući u obzir razvoj pojedinih djelatnosti — posebno turističkih.

Razvoj DVD i jačanje Profesionalne vatrogasne jedinice kao prve navalne snage u gašenju požara jača i uloga vatrogasnog saveza Općine Cres-Lošinj, a time i njegov zadatak u objedinjavanju aktivnosti u protupožarnoj zaštiti i davanju smjernica za razvoj protupožarne zaštite na području općine Cres-Lošinj. Jače tehničko osposobljavanje i opremanje za pružanje usluga u servisiranju i punjenju aparata svim subjektima na području općine Cres-Lošinj, a time i njegov zadatak u objedinjavanju aktivnosti u protupožarnoj zaštiti i davanju smjernica za razvoj protupožarne zaštite na području općine Cres-Lošinj. Jače teh-

SNIMIO: D. ŠKVORC

ničko osposobljavanje i opremanje za pružanje usluga u servisiranju i punjenju aparata svim subjektima na području općine Cres-Lošinj, uključujući i brodogradnju koja predstavlja preventivnu, a i dodatnu privrednu djelatnost kojom se Profesionalna vatrogasna jedinica može baviti, ne više u sastavu OSUP-a Cres-Lošinj, već samostalno, što je praksa i drugih Profesionalnih vatrogasnih jedinica na području regije i šire.

Naime, više praktički nema profesionalnih vatrogasnih jedinica u SR Hrvatskoj u sastavu OSUP-a.

Imajući u vidu naprijed izloženo smatra se opravdanim osnivanje Profesionalne vatrogasne jedinice kao samostalnog organa i samostalne radne jedinice.

OSOBNI DOHOCI

Novi Društveni dogovor (iz 1987. godine) temelji svoja rješenja na istoj koncepciji kao prethodni, međuzavisnost bruto osobnih dohodaka po radniku, stope akumulacije u okviru čistog dohotka, te predstavlja u biti njenu daljnju razradu.

Organizacije udruženog rada vršile su usklađivanje svojih pravilnika po svim područjima dohodovnih odnosa, tj. raspoređivanje dohotka i čistog dohotka, raspodjele sredstava za osobne dohotke, isplate iz zajedničke potrošnje i na teret troškova poslovanja. Ukoliko je to usklađeno, Općinski koordinacioni odbor za praćenje primjene Društvenog dogovora o dohotku daje pozitivno mišljenje.

Na našem području gotovo u cjelosti je obavljen posao usklađivanja pravilnika sa Društvenim dogovorom o dohotku i ocjenjivanje radne grupe Koordinacionog odbora općine, te su uglavnom data pozitivna mišljenja.

Za nekoliko OUR-a tražena je dopuna jer nisu imali sve usklađeno prema potrebnom minimumu zahtjeva.

Što dalje treba činiti? Neophodno je da se akti za raspodjelu, posebno osobnih dohodaka, neprekidno dopunjuju novim odredbama koje će stimulirati raspodjelu prema radu.

Treba priznati da je prisutna mala razlika u osobnim dohocima između radnika koji daje veći doprinos svojoj radnoj organizaciji od onoga drugoga koji tu organizaciju vuče natrag. Treba se izboriti u kolektivu, da se urede tako kvalitetni samoupravni opći akti koji će motivirati one radnike koji žele raditi a time će dati veći doprinos i svojoj radnoj organizaciji. I u samim kolektivima ima otpora prema ovim nastojanjima. Jedan dio radnika bojkotira upravo ove veće razlike u osobnim dohocima, tražeći maltene uravnilovku. To znači da ih »šlepaju« oni bolji radnici koji hoće raditi, a kako sada stvari stoje, prema SOA ne mogu postići značajnije razlike u osobnim dohocima.

Ove pojave prisutne su i u onim sredinama gdje se rezultati rada mogu jednostavnije mjeriti, no to je osobito izraženo u nekim organizacijama društvenih djelatnosti. Tako se događa da radio ili ne radio, na kraju mjeseca dobit ćeš isto kao i onaj radnik koji je savjesno obavljao radne zadatke.

Stanje nije mnogo bolje ni u radnim zajednicama OUR-a privrede. Tamo se još mjeri uspješnost u radu nekakvih prosjeka, rezultata rada OUR-a. U nekim OUR-ima išli su malo dalje, pa za jedan dio osobnog dohotka daje mišljenje neposredni rukovodilac. Naravno, kod ovakvog načina, izloženi su ti rukovodioci, pa je vrlo važno da su nepristrani i objektivni.

Na ovom polju rada upravo bi se trebale pokazati osnovne organizacije sindikata, jer je to zaista suštinsko pitanje za razrješenje mnogih drugih pitanja krize u društvu.

Društvene djelatnosti isplaćuju svoje osobne dohotke prema samoupravnom općem aktu, ali vodeći računa da se kreću unutar okvira i isplaćenih osobnih dohodaka u privredi.

Evo kako je procijenjen rast osobnih dohodaka u privredi za razdoblje I - IX 87. godine:

1. Procijenjena veličina bruto osobnog dohotka po radniku u privredi općine za razdoblje siječanj - rujan 1987. godine iznosi 2.190.934. - din

2. Procjenjuje se rast raspoređenih sredstava za bruto osobne dohotke po radniku u privredi općine za razdoblje siječanj - rujan 1987. g. prema prosjeku 1986. godine iznosi 76,4%

3. Polazna veličina akumulacije prema trajnim izvorima poslovnih sredstava u privredi općine od I - IX 87. je 5,4%.

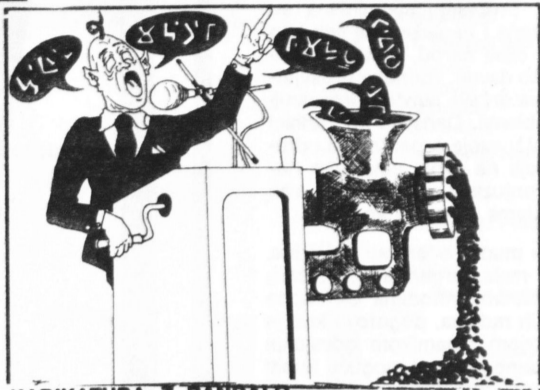
Iako statistika ne bi smjela imati posljednju riječ, pogledajmo prikaz isplaćenih osobnih dohodaka za razdoblje siječanj - lipanj ove spram prošle godine.

Na žalost, podatke za ostale korisnike društvenih djelatnosti (SIZ-ova, organe uprave, banke i ostale financijske djelatnosti, itd.) nemamo. Vjerojatno ne stoje ništa slabije od navedenih...

ISPLAĆENI ČISTI PROSJEČNI OSOBNI DOHOCI U PRIVREDI OPĆINE ZA PERIOD I - VI 87.

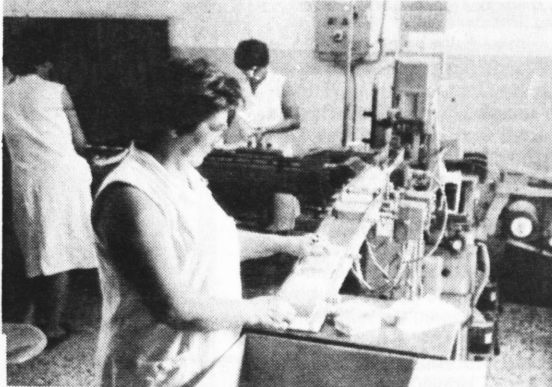
1. »ELEKTRODISTRIBUCIJA CRES - LOŠINJ«	86.	72.560. -
	87.	146.899. -
	Ind.	202,5
2. BRODOGRADILIŠTE CRES	86.	75.589. -
	87.	168.330. -
	Ind.	222,7

ZARAĐENO RASPODIJELITI, ALI PREMA RADU

KARIKATURA: Z. BANDALO

3. BRODOGRADILIŠTE MALI LOŠINJ	86.	82.311. -
	87.	102.934. -
	Ind.	125,1
4. »ADRIATRIKO« CRES	86.	55.484. -
	87.	104.061. -
	Ind.	187,6
5. »PLAVICA« CRES	86.	51.760. -
	87.	98.752. -
	Ind.	190,8
6. POLJOPRIVREDNA ZADRUGA CRES	86.	72.232. -
	87.	156.215. -
	Ind.	216,3
7. »GRADEVINAR« MALI LOŠINJ	86.	65.64. -
	87.	115.518. -
	Ind.	176
8. »ELEKTRO - VODA« Niskogradnja	86.	62.518. -
	87.	116.359. -
	Ind.	186,1
9. »LOŠINJSKA PLOVIDBA« OOUR BRODARSTVO	86.	102.513. -
	87.	161.731. -
	Ind.	157,8
10. »LOŠINJSKA PLOVIDBA« RADNA ZAJEDNICA	86.	83.682. -
	87.	107.874. -
	Ind.	128,9
11. »LOŠINJSKA PLOVIDBA« OOUR TURIZAM	86.	51.343. -
	87.	86.261. -
	Ind.	168
12. »CRESANKA« CRES	86.	65.261. -
	87.	144.333. -
	Ind.	221,2
13. »JADRANKA« OOUR LOŠINJ	86.	66.464. -
	87.	101.582. -
	Ind.	152,8
* 14. »JADRANKA« OOUR VELETRGOVINA	86.	69.962. -
	87.	111.816. -
	Ind.	159,8
15. »JADRANKA« OOUR UGOSTITELJSTVO	86.	61.822. -
	87.	90.211. -
	Ind.	145,9
16. »JADRANKA« RADNA ZAJEDNICA	86.	71.186. -

SNIMIO: D. ŠKVORC

17. OOUR »HOTELI KIMEN« CRES	87.	108.184. -
	Ind.	152
	86.	60.201. -
	87.	111.111. -
	Ind.	184,6
18. »ELEKTRO - VODA« OOUR VODOVOD I KANALIZACIJA	86.	68.773. -
	87.	115.236. -
	Ind.	167,6
19. »ELEKTRO - VODA«	86.	72.064. -

RADNA ZAJEDNICA	87.	133.845. -
	Ind.	185,7
20. »KOMUNALAC« MALI LOŠINJ	86.	58.993. -
	87.	116.268. -
	Ind.	197,1

ISPLAĆENI ČISTI OSOBNI DOHOCI U DRUŠTVENIM DJELATNOSTIMA ZA PERIOD I - VI 87.

1. OSNOVNA ŠKOLA »MARIO MARTINOLIĆ« MALI LOŠINJ	86.	67.011. -
	87.	128.631. -
	Ind.	192
2. OSNOVNA ŠKOLA CRES	86.	90.966. -
	87.	158.423. -
	Ind.	174,2
3. COOU »VELJKO VLAHOVIĆ« MALI LOŠINJ	86.	58.940. -
	87.	145.735. -
	Ind.	247,2
4. NARODNO SVEUČILIŠTE MALI LOŠINJ	86.	60.875. -
	87.	93.204. -
	Ind.	153,1
5. DOM ZDRAVLJA - OOUR MALI LOŠINJ	86.	62.733. -
	87.	135.309. -
	Ind.	215,8
6. DOM ZDRAVLJA - OOUR CRES	86.	59.618. -
	87.	123.185. -
	Ind.	206,6
7. DJEČJA BOLNICA VELI LOŠINJ	86.	73.657. -
	87.	122.300. -
	Ind.	166
8. DJEČJI VRTIĆ MALI LOŠINJ	86.	54.232. -
	87.	87.300. -
	Ind.	161
9. ODGOJNI DOM MALI LOŠINJ	86.	68.674. -
	87.	130.187. -
	Ind.	189,6
10. DOM ZA ODGOJ DJECE CRES	86.	65.673. -
	87.	119.725. -
	Ind.	182,3
11. DOM ZA ODRASLE VELI LOŠINJ	86.	50.032. -
	87.	117.796. -
	Ind.	235,4
12. CENTAR ZA SOCIJALNI RAD	86.	93.389. -
	87.	151.233. -
	Ind.	161,9

Ako bismo htjeli dati kratki osvrt na isplaćene osobne dohotke u privredi, odmah moramo uočiti da je najniži u »Lošinjskoj plovidbi« OOUR Turizam 86.261. - , Tvornici ribljih konzervi »Plavica« 98.752. - i RO »Jadranka« OOUR Ugostiteljstvo 90.211. - dinara.

Najveći prosjek isplaćenih osobnih dohodaka ostvarili su zaposleni u »Brodogradilištu« Cres 168.330. - din, »Lošinjskoj plovidbi« OOUR Brodarstvo 161.513. - , Poljoprivrednoj zadrugi Cres 156.215. - i RO »Cresanka« Cres 144.333. - dinara. Što reći na ove pokazatelje. Zaista, organizacije s najnižim prosjekom isplaćenih osobnih dohodaka moraju same ocijeniti mogu li radnici biti motivirani za stvaranje većeg dohotka. Vrlo je teško generalno o tome govoriti. Mora se svaki OUR posebno promatrati. Uzrok ovako niskog osobnog dohotka može biti, da se izrazimo starij terminom, uzrok kvalifikaciona struktura, mada bi ona novim sistemom raspodjele trebala sve manje utjecati, može biti da je dotična organizacija ušla u investicije, pa je pritisnuta postojećim obavezama.

Ima i organizacija koje jednostavno ne ostvaruju takav dohodak da bi mogle isplaćivati veći osobni dohodak, nešto zbog otežanog plasmana robe i usluga, a vjerojatno i uvjetovanosti nedjelovanja tržišnih zakonitosti.

U društvenim djelatnostima najniži prosječno isplaćeni osobni dohodak bio je u Dječjem vrtiću 87.300. - i u Narodnom sveučilištu 93.204. - .

Nad ovim podacima se moraju zaista zamisliti unutar ovih organizacija i osnovne organizacije sindikata i rukovodstvo.

Potrebno je vidjeti ima li unutrašnjih rezervi u ovim organizacijama, a posebno razmotriti sistem financiranja preko SIZ-ova. Udruženi rad preko svojih delegata u SIZ-ovima treba reći što mu je potrebno u ovim općinskim prostorima. Često smo skloni da kažemo da delegati iz udruženog rada nisu zainteresirani na skupštinama, da dižu samo ruke kada treba glasati itd. Ako je tako onda znadem tko usmjerava sredstva. Dakle, u ovom dugom zimskom razdoblju biti će posla i na ovim zadacima. Ovo je ujedno i poziv da sistem raspodjele osobnih dohodaka podignemo na veći kvalitet, viši nivo. Radnici će lakše podnijeti i manji osobni dohodak, samo ako je objektivno raspodijeljen.

Mate Ranec

**AKTUALNO
U STAMBENOJ
PROBLEMATICI
PROSVJETE**

Snimio: D. Škvorc

KAKO DO STANA?

Poznato je da su nakon silaska sa stabla prvi ljudi živjeli po pećinama (za dokaz te iste tvrdnje imamo npr. nalaze Krapskog pračovjeka). Napretkom kulture (i civilizacije) živjeli su, u kasnijim tisućljećima, prvo u sojenicama, pa u nastambama od zemlje, cigle, kamena, pa do sadašnjih različitih, ali manje ili više skupih materijala.

Današnja cijena jedne moderne pećine koja ima struju, tekuću vodu, WC i kupacnicu, za radnika koji živi od plaće, jednostavno je — prevelika.

Radne organizacije koje prilikom svoga rada obrću, okreću ili uvrću, odnosno zarađuju velike, ili još veće količine novca, u mogućnosti su — za svoje radnike putem kredita — organizirati gradnje i sl. — osigurati stambeni smještaj, koji nije samo mnogo skuplji od npr. pećine, već je i mnogo bolji. Za radnike tih radnih organizacija postoji nada — jer postoji i realna mogućnost da će u neko dogledno vrijeme useliti u neki stan, predviđen samo za vlastitu upotrebu. Taj mio trenutak, kada će sa suzama u očima napustiti svoju dragu gazdaru, a od toga trenutka postati bogatiji za novac koji su do tada davali za podstanarstvo, bit će dugo pamćen. Taj osjećaj postat će izrazito intenzivan, ako im je posljednja gazdarica nalik vještici iz priče o «Ilici i Marici».

I, reći ćete, da niste baš ganuti — jer imate stan. To vas baš puno ne zanima — jer, imate apartmane za turiste — domaće i strane. Možda radite (to jeste udružili ste rad) u radnoj organizaciji koja nije od onih, prosto rečeno, bogatijih, pa vam ipak nije svedjedno...

Ivan Lubina

Ocgojno-obrazovne ustanove su upravo ti mali kolektivi koji ne spadaju u bogate radne organizacije. Shvatljivo je da su tako i prosvjetni radnici koji su u njima zaposleni u puno težem položaju. Ti kolektivi su «mali», ali samo po broju zaposlenih. No njihov je značaj nesumnjivo velik, osobito ako želimo dobro obrazovane mlade ljude koji će danas-sutra ne samo figurativno preuzeti «veslo i kormilo» od svojih prethodnika.

Prosvjetnim radnikom nikada nije bilo lako biti. U pojedinim, ne tako davnim razdobljima, zanimanje kao — odgajatelj, učitelj, nastavnik, profesor, spominjana su kao uzorna, časna i naglašavana čak kao jako važna za cijeli narod, razvoj države itd. U ta, ne tako davna, vremena prosvjetnim je radnicima država jamčila rješavanje stambenih problema. Danas ti isti radnici bivaju uključeni u svoje organizacije udruženog rada, koje na svoja uglavnom nemogućna pleća preuzimaju rješavanje svih poslovnih problema — pa i stambenih.

No, da li je mudro očekivati da jedna, po prihodima mala, organizacija rješava svojim nedostatnim prihodima stambene probleme svojih radnika, pogotovo kad je jasno da je ovom dinamikom odvajanja sredstava u stambeni fond moguće kupiti ili sagraditi stan u vremenu od, recimo, deset do dvadeset godina. Ilustracija radi — Narodno sveučilište svojim sredstvima moglo bi stan kupiti tek svakih 100 godina.

Ako znamo i to da prosvjetni radnik nije samo vezan svojim poslom u toku radnog vremena, već dobar dio svoga rada usmjerava na djelatnost u svojoj okolini, taj stambeni problem dobiva još jednu dimenziju. Kako se može od istog radnika očekivati neki značajniji društveni angažman, ako je pretežna misao koja ga muči: gdje će stanovati sljedeći mjesec.

Zna se da osobni dohoci u prosvjeti nisu blistavi, a u našoj općini je zbog turističke sezone stambena problematika daleko zaoštrijena nego drugdje. Pravi je podvig naći podstanarstvo tokom cijele godine. Jer, u pravilu, kad se približi sezona gazde svojim, tada ne više dragim, podstanarima saopćavaju otprilike ovo: «Znate, jako nam je žao, ali morat ćete odseliti prvog petog jer mi živimo od turizma...». Takvoj izjavi, koja se sastoji od hinjenog žaljenja i lakog mirenja sa sudbinom iseljenog, teško se suprotstaviti. To istovremeno znači da trebaš pod hitno potražiti neki drugi stan — jer je previše milijuna godina prohujalo da se možeš iznova povratiti na neko drvo i tako preživjeti turističku sezonu.

U slučaju da je prosvjetni radnik još samac, povećane su mogućnosti da izbjegne ulicu. No, ako ima obitelj onda je prepušten brizi prijatelja, rođaka (ako ih ima), ili jednostavno zbivanjima po modelu «živio slučaj».

Problemi, stambeni, veliki su i preteški — kako u predškolskom odgoju i osnovnom školstvu, tako i u okviru srednjoškolskog centra u Malom Lošinj. Da je tu pomoć društveno-političke zajednice neopodno, vjerovatno je svima jasno.

Pozitivan primjer želje za pomoći bio je u kasno proljeće 1985. godine, kada su se i Skupštine općine Cres-Lošinj i Izvršno vijeće Skušine usaglasili i formirali stav da će što ranije izići u susret kolektivu CO-UO «Veljko Vlahović» i dodijeliti mu prvom prigodom dva stana. Sada je kasno ljeto 1987. godine, a stanovi su u međuvremenu dijeljeni, ali ni jedan nije dodijeljen ranije spomenutom kolektivu. Da ovo ne bi bilo slučajno shvaćeno kao kritika nekih odgovornih ili manje odgovornih drugova, nužno je napomenuti da su u međuvremenu bili izbori i promijenjeno je općinsko rukovodstvo. A kao što znamo, odluke bivših rukovodstava u pravilu ne obavezuju sadašnja rukovodstva i, nažalost, svjedoci smo da se na nivou cijelog društva povećava broj donešenih odluka kojih se nitko ne pridržava. Ako je i s tom općinskom odlukom isti slučaj, možemo je komentirati kao potvrdu općeg standarda. Ali, ako se ti pozitivni stavovi općine pretoče u — recimo — stanove za prosvjetne radnike i na taj način se smanji već i ovako prevelika fluktuacija kadrova, to ćemo pozdraviti kao pozitivan pomak nabolje.

Upravo su joj ispričali najnoviji Lošinskih vic...

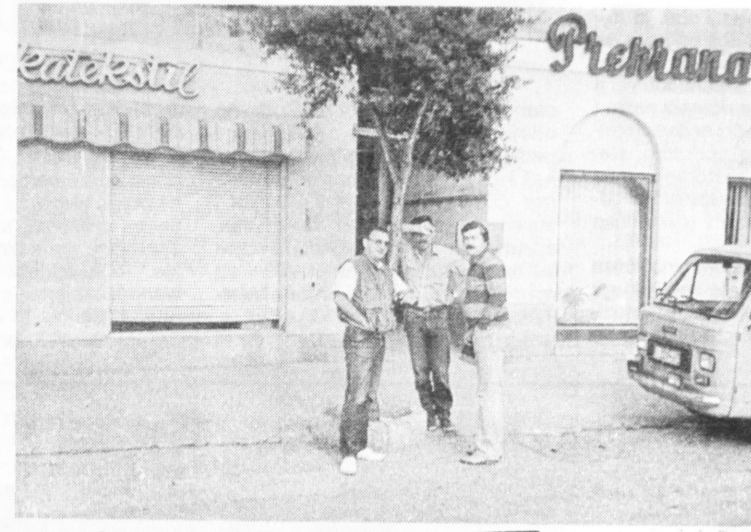
Fotografije snimili: Drago Škvorc, Milorad Kardum i Anton Vunić

U slici i riječi

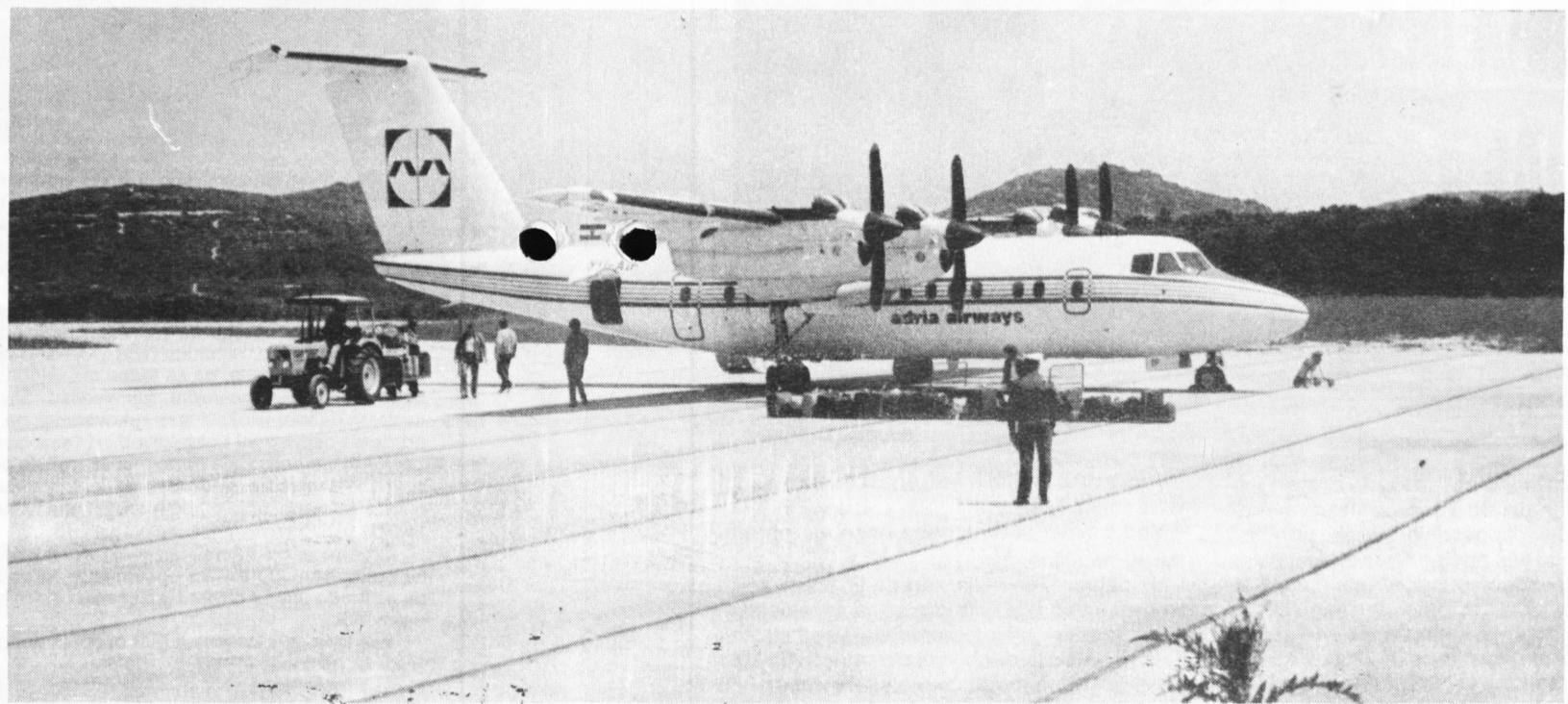
Lijepa Otočanko, javite se Redakciji — radi intervjua

Kuće na dragom kamenu

Udijelo ili jelo — pitanje je sad!

Poleti galebe, poletii...

Drvena rugoba pred drevnim Mosorom

Upornost nagrađuje osvještenje

PREZIMENA NA OPĆINI CRES — LOŠINJ — 2.

PREMA LEKSICU PREZIMENA SR HRVATSKE

POPIS 1948. GODINE

Koristeći se Leksikom prezimena SR Hrvatske, velikom upornošću i strpljenjem, Joško Matak je izradio popis svih prezimena u našoj općini. Ovaj fejtton, koji izlazi u nastavcima, nesumnjivo će izazvati određeni interes. Također postoji mogućnost daljnjih znanstvenih istraživanja; socioloških, kulturoloških, povijesnih, pa i političkih procesa koji su određili postojanje, odnosno promjene određenih prezimena na ovom području. Voljeli bismo, a tu želju dijeli i autor, da se javi redakciji ukoliko ovaj tekst izazove vašu potrebu da pozitivno reagirate i surađujete svojim prilozima.

II Prezimana s početnim slovom C, C, C, D, D, D, D i E

1. MZ BELI

Desantić	1(1)
Dešković	14(4)
Dragozić	4(3)
Dujmović	10(3)

1.2. NASELJE IVANJE

Desantić	11(4)
Dujmović	1(-)

1.3. NASELJE PETER

Desantić	12(2)
Dešković	1(1)

1.4. NASELJE VAŽMI-NEC

-	-
---	---

2. MZ CRES

2.1. NASELJE CRES

Cajuko	2(1)
Candellari	1(1)
Car	4(2)
Cassandra	1(1)
Ceglian	15(6)
Cesarić	19(5)
Chersi	1(1)
Chiole	8(4)
Cobaić	3(1)
Carvin	4(2)
Coglevina	35(12)
Colombis	4(3)
Coljevina	1(1)
Conte	4(1)
Craglietto	5(2)
Cremenich	10(4)
Crevellan	3(1)
Crivici	4(1)
Crucich	2(1)
Crusi	4(2)
Dazzarich	1(1)
Delistovich	1(1)
Demajlovich	1(1)
Deselić	2(2)
Deželić	7(3)
Diačić	2(2)
Doimi	3(1)
Donaggio	7(1)
Dorci	3(1)
Dorčić	5(2)
Dorić	2(1)
Duda	11(6)
Dujmović	47(15)
Dujmović	9(-)
Dunkovich	2(1)
Dunković	14(6)
Etmaric	1(1)

2.2. NASELJE LOZNI

Damijanović	9(1)
Deželić	8(2)
Diačić	2(-)

2.3. NASELJE MERAG

-	-
---	---

2.4. NASELJE VODICE

-	-
---	---

3. MZ CUNSKI

4. MZ DRAGOZETIĆI

Čerlenčić	5(1)
Črijenčić	1(-)
Desković	9(4)
Desković	5(-)
Diaci	1(1)
Diačić	1(-)

4.2. NASELJE FILOZIĆI

-	-
---	---

4.3. NASELJE PRED-OČICA

Deželić	3(1)
---------	------

5. MZ ILOVIK

Čvelić	2(1)
Črnjar	1(1)
Čubrčić	2(1)

6. MZ LUBENICE

Damjanović	20(4)
------------	-------

6.2. NASELJE MALL

Podol	18(5)
-------	-------

Diačić 14(3)

6.3. NASELJE PERNAT

Damjanović	18(3)
Diačić	32(8)

6.4. NASELJE ZBICINA

Damjanović	5(1)
Desanti	7(1)
Diačić	10(3)

7. MZ MALI LOŠINJ

7.1. NASELJE MALL

Lošinj	-
--------	---

7.2. NASELJE PETER

Čarich	4(1)
Čarich	3(1)
Čamalich	10(5)
Čamalich	1(-)
Čanaletich	2(1)
Cappelli	3(2)
Cappelli	1(-)
Capponi	1(-)
Čarich	41(16)
Čarich	1(-)
Čarčić	2(-)
Čarida	3(1)
Čarpišich	1(-)
Čarpišich	3(1)
Casa	1(1)
Casalunga - Noemi - Zotti	1(1)
Castelan	15(4)
Cattarini	1(1)
Cattarinich	4(2)
Čalich	12(5)
Čečić	3(2)
Ceko	1(-)
Celja	1(1)
Cemelich	6(1)
Cenerini	2(1)
Cervai	1(1)
Cesarin	3(1)
Cessich	5(2)
Čhalvien	18(7)
Čhečičić	3(1)
Čhersich	3(2)
Čhersich	1(-)
Čhersulich	21(9)
Čherubini	3(1)
Čhieselotti	1(-)
Čhinchich	7(3)
Čhinchich	2(1)
Čhincich	2(-)
Čifarelli	2(1)
Čilic	1(1)
Cink	5(2)
Ciriani	1(-)
Cisin	3(2)
Cleva	2(1)
Čoglievina	4(2)
Čolombis	5(1)
Čolussi	5(2)
Čornel	1(1)
Čornet	1(1)
Čoos	1(1)
Čordella	2(1)
Čorrad	2(1)
Čorsano	2(1)
Črosina	2(1)
Črusi	5(1)
Čucich	6(-)
Čucier	6(1)
Čuclich	4(1)
Čugliani	1(1)
Čuglianich	10(5)
Čule	2(1)
Čurcich	1(-)
Čvek	1(1)
Čvelja	1(1)
Čvitanovich	2(1)
Čop	1(1)
Čurčić	1(-)
D'Agosto	1(-)
Damjanović	1(1)
D'Angelo	5(2)
D'Antonij	1(-)
Dario	4(2)
Darpich	2(1)
D'Aversa	2(1)
Debeljak	1(1)
Debernardi	3(1)
Delalle	2(1)
Delalle	1(-)
Del Conte	1(1)
Delisse	12(3)
Delistovich	2(1)
Dellantonio	9(2)
Dello Marino	1(-)
Demaito	1(-)
Demark	1(-)
De Maurzolić	1(-)
De Robertis	3(1)
De Roco	2(1)
Desimoni	1(1)
Deste	8(3)
De Vicenzo	1(1)
Dinezić	1(1)
Diačić	1(-)
Diačić	1(-)
Dobrijanović	1(-)

Dobrilovic	1(1)
Dobrinic	1(1)
Dodar	1(-)
Domiani	1(-)
Donbek	2(1)
Donzello	3(2)
Dorić	1(-)
Doz	1(1)
Drosolini	1(1)
Drugagna	2(1)
Dujmovich	1(1)
Dujmović	1(-)
Dukić	1(-)
Dumičić	2(1)
Duirava	1(1)
Duzbaba	1(-)
Džinović	1(-)
Dermeli	1(1)
Dukić	1(1)
Eisenbichler	3(2)
Erak	1(-)
Ercegović - Macukat	2(1)
Ermengildo	1(1)

8. MZ MARTINŠČICA

8.1. NASELJE GRMOV

-	-
---	---

8.3. NASELJE MIHO-LEŠČICA

-	-
---	---

8.5. NASELJE VIDOVČIĆI

-	-
---	---

8.2. NASELJE MARTINŠČICA

-	-
---	---

8.4. NASELJE STIVAN

Čenko	1(1)
-------	------

9. MZ NEREZINE

9.1. NASELJE JAKOV

-	-
---	---

9.2. NASELJE NEREZINE

Čarlich	4(2)
Cavedoni	7(5)
Čherpesich	2(1)
Cicin	1(-)
Cortese	1(1)
Čuglianich	5(1)
Čescovich	1(1)
Dundić	5(2)

10. MZ ORLEĆ

10.1. NASELJE ORLEĆ

Deket	1(1)
Desantić	7(2)
Deželić	37(6)
Deželić	4(-)
Diačić	23(4)

10.2. NASELJE STANIĆ

-	-
---	---

10.3. NASELJE VRANA

Desantić	8(1)
----------	------

10.4. NASELJE ŽBIŠINA

-	-
---	---

11. MZ OSOR

11.1. NASELJE BOLEJ

Cesarić	7(1)
Čvitić	1(1)
Čubranic	5(3)
Desantić	3(1)

11.2. NASELJE OSOR

Čamalich	1(1)
Črusich	1(1)
Čepicolosvane	1(1)

11.3. NASELJE USTRINE

-	-
---	---

12. MZ PUNTA KRIZA

12.1. NASELJE PUNTA KRIZA

-	-
---	---

13. MZ SUSAK

13.1. NASELJE MALE SRAKANE

-	-
---	---

13.2. NASELJE SUSAK

Calcagno	4(1)
Čarović	1(1)
Čeughina	2(1)
Čubranic	1(1)
Čekarić	1(1)
Distek	1(1)
Dujmović	1(1)
Durighello	2(1)

13.3. NASELJE VELE SRAKANE

-	-
---	---

IZ REPORTERSKE BILJEŽNICE

UNIJE ŽIVE DRUGAČIJE

Unije su jedini manji otok koji ima vlastitu pekaru * Nekoliko proteklih godina više dolazaka nego odlazaka

Nekada je težak život i ugrožena egzistencija tjerala ljude s otoka pa tako i s Unija. Odlazilo se masovno trbuhom za kruhom, uglavnom u Ameriku. No, vremena su se postupno izmijenila.

Posljednjih godina na Unije se mnogo više dolazi nego što se s njih odlazi. Na otoku je gotovo 200 žitelja, među njima dvadesetoro djece, a nedavno je otvoren i dječiji vrtić, što najbolje govori o tome da se na Unijama živi drukčije. U eri odumiranja otoka i formiranja različitih komisija koje bi trebale pomoći njihovu oživljavanju, već podatak da se potrošnja struje i vode u Malom Lošinju svake godine povećava za dvadesetak posto djeluje nevjerojatno, a činjenica da na »tamo nekim« Unijama postoji dječiji vrtić upravo je zapanjujuća.

Zahvaljujući ponajprije lošinjskom ROUT-u »Jadranka«, koji je prije nekoliko godina »otkrio« poljoprivredu na Unijama, taj kvarnerski otok je u posljednje vrijeme pravi medijski hit. Obišlo ga je već podosta novinara i snimatelja, što nije nimalo čudno zna li se da je lani prosječni prinos pšenice iznosio pedesetak metričkih centi po hektaru.

— Mladi i obrazovani ljudi opredijelili su se za život na Unijama Unije — panorama

Unije su inače jedan od rijetkih jadranskih otoka s vrlo izraženim mogućnostima u poljoprivrednoj proizvodnji. Imaju dovoljno vode, a na plodnu polju mogu uspijevati gotovo sve poljoprivredne kulture.

Da sve to bude kao lijepa priča pobrinuo se krajem prošle godine jedan mladi bračni par. Otočani su postali Damir i Dinka Ivanović, diplomirani inženjer agronomije, odnosno diplomirana ekonomistica, puni entuzijazma i želje da dođu živjeti na more. Damir je tako sasvim slučajno saznao za Unije, posredstvom profesora sa zagrebačkog Poljoprivrednog fakulteta, koji sudjeluju u projektu revitalizacije otoka, odnosno intenziviranju poljoprivredne proizvodnje. I Damir i Dinka zaposleni su u »Jadranci«, on kao rukovodilac poljoprivredne proizvodnje, ona kao planer-analitičar. Od »Jadrance« su dobili na korištenje stan, u stvari kuću rekonstruisanu i uređenu da se ne treba postidjeti usporedbe s bilo kojom na kopnu.

— Nije bilo lako odlučiti se za otok — priča Damir dok sjedimo u njihovu suvremeno opremljeno i funkcionalnu stanu. Tripot smo došli prije konačne odluke. Poseb-

no je bilo neugodno slušati komentare u stilu: »Znate li kako se tamo živi? Zar ćete na pusti otok? Pokajate se za nekoliko dana!« I slično. Međutim, privikli smo se, posla ima po sav dan, imamo dobar standard, solidna primanja i nismo nezadovoljni. Dapače! lako smo došli zimi, u najgore vrijeme, nismo imali problema u prilagodavanju. Posao, kuća, čitanje, glazba, duge šetnje, upoznavanja i druženja — vrijeme prolazi i brže nego što bi čovjek želio.

— Prvi dojmovi uvijek su najupečatljiviji — govori Dinka. Mene je posebno dojmio susret s Unijama i igra djece na rivi. Na prvom koraku osjetio se da otok živi, da u odnosu na kopno i veze s kopnom trebale bi biti bolje, barem kao sada, u sezoni, kad plovi i brod iz Rijeke.

Na otoku je gotovo 250 hektara plodne zemlje, ali se polovina može uspješno obrađivati, dok su drugi dio plitka zemljišta koja je najbolje koristiti za ispašu.

Na Unijama je i oko 800 ovaca. — Već ove sezone ne bismo smjeli nastaviti s pšenicom. Ona je odlična za »čišćenje« tla, ali prijete opasnost da slijedeći urodi budu slabiji. Budućnost poljoprivredne

proizvodnje na Unijama moraju biti visokodohodne kulture. Ovdje su izvrsne mogućnosti za uzgoj gotovo svih vrsta povrća, uz uvjet mnogo većih ulaganja. Prvenstveno valja dovesti vodu budući da postoji kaptaža koja daje dovoljne količine. Mogli bismo povremeno opskrbljivati ne samo »Jadranku« nego plasirati naše proizvode i na druga tržišta — smatra Ivanović.

Ali, nije sve baš tako jednostavno kao što na prvi pogled izgleda. Proizvodnja povrća zahtijeva i mnogo više stručne radne snage ili pak potpunu mehanizaciju, a to su goleme ulaganja. Stoga je mnogo realnije očekivati postupno okretanje ka ljekovitom bilju i aromatičnim travama, naročito zbog toga što su prvi pokusi pokazali da pojedine vrste, kao neven, sljez, koromač, gorčica, artičoka i druge, imaju na Unijama odlične uvjete.

— Izvrsni su uvjeti i za odmor, posebno za one goste koji žele potpuni mir i netaknutu prirodu — govori nam Dušanka Pilepić, tajnik Mjesne zajednice i Turističkog društva. Možemo ugostiti sedamdesetak turista, dvije obitelji drže pension, a cijene su vrlo pristupačne — noćenje s doručkom 12 do

14 maraka, za inozemne goste, a pension između sedam i pol i devet distuča dinara. Inače puna sezona traje na Unijama svega dvadesetak dana, od 20. srpnja do 10. kolovoza.

Unije su jedini manji otok lošinjskog arhipelaga na koji se kruh ne doprema iz Lošinja već ima vlastitu pekaru. Pekara je »Jadranka«, a kruh se priprema na domaći način i vjerovatno je jedan od najkvalitetnijih na kvarnerskom području. Nedavno je renoviran restoran koji će i ovog ljeta dobro poslovati, tim više što je već upisan i u nautičke karte.

Jahtaši su u sezoni vrlo česti gosti Unija. Imaju Unije kao i druge sredine, svojih problema i kuriozitetata. Više je kućnih brojeva nego

Damir i Dinka Ivanović

stanovnika, vikendaši su odavno otkrili prednosti tog otoka. Ima i neriješenih stambenih problema, baš kao i u većim urbanim sredinama. Odgojiteljica Loreta Rusijan i suprug Elvis, profesor zemljopisa, odnedavno su na otoku, zavoljeli su taj način života, ali prisiljeni su razmišljati o odlasku. Stana niotkud, turizam i ovdje čini svoje — lieti je recept: snadi se druže. Tu bi

društvena zajednica i udruženi rad morali biti dalekovidniji i fleksibilniji. Ovakvo se i ovdje očituje tipični jugoslavenski paradoks — dok mladi na pragu života ne znaju kamo, dotle se društveni stanovi, pa čak i društvene kuće iznajmljuju strancima. To istodobno »širokom društvenom akcijom« o oživljavanju jadranskih otoka.

tekst i snimci: M. Kardum

PROTUPOŽARNA ZAŠTITA — KORISNI SAVJETI

POŽAR
DIMNJAKA

Kako izbjeći požar dimnjaka? Kako intervenirati u slučaju požara?

Učestali požari na stambenim i drugim objektima, gdje je uzrok najčešće neispravnost ili neodržavanje dimovodnih kanala ponukali su Vatrogasni savez općine Cres-Lošinj da na ovu stalnu opasnost upozori svo naše stanovništvo, tim više što smo na pragu jedne nove sezone grijanja, gdje će se kao ranijih godina u dobroj mjeri koristiti kruta i tekuća goriva. Nepostojanje organizirane dimnjačarske službe već godinama pridonosi ovom području dodatne probleme, pa se za te usluge povremeno angažira dimnjačar iz susjednih općina (Rijeka ili Opatija). Pritom se događa da se usluga ne izvrši adekvatno ili pak da mnogi dimnjaci ostanu neočišćeni. Kao posljedica ovakvog neodržavanja ili neredovitog održavanja dimovodnih kanala javljaju se požari na nastambama i naravno nepotrebne velike štete. U cilju prevencije Vatrogasni savez je želio stanovništvo upoznati sa načinom gašenja eventualnog požara, bar do dolaska stručnih vatrogasaca.

Požar dimnjaka nikada ne gasite vodom! Mnogi vjerovatno prilikom pojave požara ne razmišljaju da se voda pri višim temperaturama (iznad 100 °C) pretvara u paru i naravno znatno povećava svoj obujam. Tako dolazi do stvaranja velikog pritiska pa nerijetko i do raspadanja dimnjaka pri čemu može doći i do ozljeđivanja nestručnog gasioca, a svakako i do nepotrebne štete. Dakle, u slučaju izbijanja požara dimnjaka treba pustiti da gori i ne pristupati gašenju ili pak ako se gasi treba to učiniti odozdo upuhavanjem praha za gašenje iz aparata za gašenje. Najsigurniji postupak je

dakle, pozvati odmah vatrogasce i prepustiti njima daljnji rad.

Kod pojave požara treba posebno obratiti pažnju na slijedeće:

1) najugroženiji dio zgrade je tavan kojim dimovni kanal u pravilu prolazi, a nažalost najčešće je pun gorivog materijala, kao i činjenica da je najlošije održavani dio zgrade pa kroz razne pukotine mogu iskre zapaliti i druge dijelove zgrade.

2) na svim etažama nadzirati temperaturu onog zida kojim prolazi dimovni kanal, pa u slučaju većeg grijanja odmicati namještaj i drugi zapaljivi materijal.

3) obratiti pažnju i na mjesta gdje dimnjak presijeca etaže, dakle između stropa jedne i poda naredne etaže.

4) ako uočite pojavu tzv. sjajne čađe i opasnost da se dimnjak začepi potrebno je ubaciti kuglu ili nešto slično da se takva mogućnost spriječi.

5) u slučaju povećane opasnosti po požar objekta pristupiti gašenju kako je već ranije rečeno upuhavanjem praha za gašenje odozdo u neki od otvora dimnjaka.

6) u slučaju kada ste sami uspjeli ugasiti požar na dimnjaku ili to' za vas učinili vatrogasci ili neko treći ne palite ponovo vatru u vašoj peći dok vaš dimnjak ne pregleda dimnjačar ili vatrogasni inspektor te vam izda suglasnost da taj dimnjak možete dalje koristiti.

I na kraju u slučaju požara ne zaboravite telefonski broj 93.

G. PURIĆ — A. VRANEK

Počnje sezona grijanja; pored novca i drva potreban je oprez! Snimio: D. Škvorc

Dječiji dom — Cres

USPJEH I U REDOVNIM ŠKOLAMA

Dom za odgoj djece Cres osnovan je 1946. godine kao Dački dom u kom su bila smještena djeca sa područja tadašnjeg kotara Cres. Kasnije mijenja naziv u Dječiji dom prihvaćajući djecu iz socijalno ugroženih porodica sa područja današnje ZO Rijeka.

Danas je to ustanova za socijalizaciju-resocijalizaciju djece iz cijele Republike kod koje je evidentiran poremećaj u ponašanju i ličnosti nastao zbog nepovoljnog uticaja socijalne sredine, utjecajem nepovoljnog emocionalnog i socijalnog razvoja, te poremećaja uzrokovanih organskim oštećenjem središnjeg živčanog sustava.

U Dom se primaju djeca u dobi od 10 do 15 godina starosti, razmještena su u 6 odgojnih grupa koje su smještene u dvije zgrade, Veliki i Mali dom.

O životu i radu Doma danas govorio je v.d. direktora, prof. defektolog Mato Krišković.

— Radimo u dosta teškim uvjetima jer stanje obiju zgrada je takvo da ni iz daleka ne odgovara traženim standardima.

Iz tog razloga planirali smo investiciju sada »tešku« 83 milijarde i napravljena je projektna dokumentacija.

Planirano je potpuno srušiti zgradu Malog doma i na njegovom mjestu izgraditi novu, a Veliki dom adaptirati na način i da u svemu odgovara standardima po Zakonu o socijalnoj zaštiti.

No, primjenom Interventnog zakona u ovakvim ustanovama nisu dozvoljene investicije, a i u Saboru SRH donešen je zaključak da za sada za planirano nema sredstava.

Investicionim održavanjem ove godine sanirali smo centralno grijanje, popravljena su tri stroja za pranje rublja te štednjaci, u kuhinji su postavljene nove vodovodne i dijelom električne instalacije, zatim još niz popravaka, radova i dr. da bi se moglo normalno raditi.

U Domu je sada 86 odgajnika što je, obzirom na uvjete u kojima radimo preveliki broj. Činjenica je međutim, da smo ove godine bar 30-ak molbi za smještaj djece morali odbiti, što je opet pokazatelj da je za ovakvim ustanovama sve veća potreba.

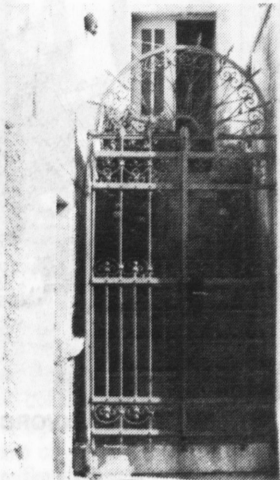
Do 1990. planirano je sukcesivno smanjivati broj djece, tako da bi 90 ovdje trebalo biti 60 odgojnika odnosno 10-oro djece u svakoj grupi što uostalom propisuje i Zakon o socijalnoj zaštiti.

Što je sa kadrovima?

— Do 1990. također planiramo zaposliti još dva grupna odgajatelja, jednog odgajatelja slobodnog vremena, psihologa te medicinsku sestru i socijalnog radnika za puno radno vrijeme. Naime, sada imamo medicinsku sestru i soc. radnika zaposlene na pola radnog vremena.

Kakva je suradnja sa osnovnom školom?

— Dobra. Petkom imamo u školi konsultacije sa nastavnicima tako da svaki odgajatelj do-

Fotos: D. ŠKVORC

biva informaciju o učenju i vladanju djece u njegovoj grupi. Osim toga tu je stalni kontakt pedagoga doma sa pedagogom i psihologom škole, te ostali vidovi suradnje po potrebi.

No, bez obzira na poteškoće s kojima se susrećete evidentan je veliki uspjeh u radu. Recite nešto o tome?

— Činjenica je da se broj

krivičnih prekršaja iz godine u godinu smanjuje. Ove godine je njihov broj u odnosu na broj djece prosto zanemarljiv. Zatim, od 25-oro djece koja su s uspjehom završila osnovnu školu nijedno nije upućeno u neku drugu odgojnu ustanovu nego ili u redovan dački dom ili u porodicu. Osim toga svi su se s uspjehom upisali u redovne srednje škole.

Ipak, pravi uspjeh u radu očituje se tek nakon više godina.

Što to znači?

— Odlaskom djeteta iz naše ustanove ne prekida se i naše praćenje njegovog razvoja. U stalnom smo kontaktu sa centrima za socijalni rad od kojih dobivamo informacije da li je proces socijalizacije-resocijalizacije uspio. Veći broj naših odgajnika redovno završava srednju školu, fakultete, normalno rade, zasnivaju porodice, a to je konačan rezultat našeg rada odnosno sretni smo da smo dali svoj doprinos u svemu tome.

J. Filipas

NA PROSTORU ČUDESNIH LJEPOTA

ZABORAVLJENI KAŠTEL

Devastacija utvrde na Kaštelu u punom je jeku.

Skinuta su i odnešena velika drvena vrata na istočnoj strani utvrde, ruše se veliki kameni blokovi sa volta i zidova stare gimnazije, vode se čak kameni potpornici uz otvore — puškarnice, trga se i odnosi drvena konstrukcija zabavnjaka.

Rušenje i otuđivanje se poklapa sa dovršavanjem privatnih obiteljskih kuća.

Da li je Lošinj zaboravio na svoju utvrdu koja dominira najljepšim gradskim vidikom na Jadranu? Sa njenih bedema oko obujme plavuh lučima. Žmirkaju farovi automobilski na sve do zadarskih obala, od Velebita do Suska i daleke pučine.

A mi staru ljepoticu, utvrdu, koja nam omogućuje, da svu tu ljepotu doživimo — uništavamo. Zašto?

Da bismo zaštitili povijesnu baštinu od samih sebe, pod hitno treba kulu zatvoriti, animatori kulture ROUT »Jadranka« neka je upišu u svoje programe obilaska, na vrata stavimo natpis: razgledavanje svakog dana od _____ do _____

Zaljubljenici cresko-lošinjskog arhipelaga mole i za većernje razgledavanje, jer tada se druguje još intimnije: posjetiš znance u osvjetljenim Nerezinama, na dohvat su kuća Punte Križa, pa posjećuješ Rab i Lun, a Novalja kao da nas zove svojim treperavim lučima. Žmirkaju farovi automobilski na Pagu i žure okukama Jadranske magistrale, pa ako je sreće da se sa mliječne staze utrne i po koja zvijezda, sve se skupa dojmi kao da je i zvjezdani nebeski svod sišao na obale. Osvijetli li sve to još i Luna žuta, misliš — u kojoj li sam to zemlji čudesnih ljepota!

Što bi tek za tvrđavu značio jedan jaki durbin!?

Prošetajte do utvrde, devastacija se vidi i bez durbina!

Zaljubljenica u Lošinj

OBILJEŽEN DAN POMORSTVA

Snimio: M. KARDUM

SVEČANO I DOSTOJANSTVENO

Dan Jugoslavenske ratne mornarice, pomorstva i riječnog brodarstva, tradicionalni praznik mornara, primoraca i otočana, svih onih koji žive s morem, uz more i od mora, obilježen je na Cresu i Lošinj svečano, ali prvenstveno radno. Počelo je nekoliko dana ranije sportskim susretima i koncertom pjevačkih zborova u lošinjskom Domu JNA, a najsvečanije je bilo na sam praznik 10. rujna. U Garnizonu JNA Lošinj održana je svečana smotra svih jedinica, u prisustvu predstavnika pretpostavljene komande, društveno-političkih i privrednih radnika cresko-lošinjske komune. Pročitana su unapređenja, pohvale i nagrade vojnicima i starješinama.

Drugi dio proslave odigrao se na Čikatu, kod spomenika, odnosno spomen-kosturnice mornarima s »partizanskog razarača«, najvećeg broda »drvene mornarice« NOV, NB-11 »Crvena zvijezda«. Okupili su se tu učenici osnovne škole i srednjoškolskog centra, održan je prigodan »sat povijesti«, a na spomenik mornarima položen je vijenac. Pionirima i omladini govorili su direktorica Osnovne škole »Mario Martinolić« Margita Nikolić i komandant lošinjskog Garnizona JNA Ratko Bundalo.

U Domu JNA u Malom Lošinj održan je potom tradicionalni prijem predsjednika Skupštine općine i komandanta Garnizona. Tom prilikom, u srdačnom i drugarskom raspoloženju, najzaslužnijim organizacijama, radnim kolektivima i pojedincima uručena su priznanja JNA. Lošinjska plovitba darovala je u povodu Dana pomorstva Skupštini općine pomorske simbole — kormilo, kompas i fenjer, odnosno »timun«, »busulu« i »feral«, skinute s jednog od njihovih rashodovanih brodova.

Narodno sveučilište organiziralo je prigodnu izložbu Arheološkog muzeja iz Pule — Antičko brodarstvo u Istri i Kvarnerskim otocima.

M. K.

TEMA JESENI

ZIMNICA SVE ZNAČAJNIJA

Stalna poskupljenja naprosto »preseljavaju« zalihe iz trgovačke mreže u kuće potrošača

Sindikata cresko-lošinjske općine i ove godine pobrinuo se da za radne ljude i građane osigura pogodno snabdjevanje zimnicom. Paleta ponude ove je godine čak nešto veća nego ranijih a obuhvaća svježe voće i povrće i njihove prerađevine, svježe meso, suhomesnate proizvode i druge mesne prerađevine, mliječne proizvode pogodne za zimnicu, te ogrijevno drvo. Jedna od pogodnosti sastoji se u tome da ROUT »Jadranka« Mali Lošinj, kojoj je i ove godine povjerena uloga organizatora i snabdjevača zimnicom, daje i mogućnost osnovnim organizacijama sindikata da plaćanje izvrše u dva dijela. Daljnje eventualno kreditiranje u više rata ovisi isključivo o radnim kolektivima, odnosno njihovim sindikatima.

Nešto više i o cijenama. Ogrijevno drvo stoji ove godine 26.775 dinara za jedan prostorni metar uz iskrcaj pred kuću kupca uz uvjet da radi o najmanje 5 m³. Kod manjih količina cijena je ista

ali preuzimanje je na skladištu a prijevoz do kuće kupca ide u vlastitoj režiji. Mliječni proizvodi ili bolje rečeno sirevi variraju cijenom od 3.740 do 6.506 dinara ovisno o kvaliteti. Kao i uvijek glavno zanimanje pri nabavi izazvat će nabavka krumpira koji stoji 225 dinara, zatim kapule po 750 i kupusa po 230 dinara. Nudi se i grah uz cijene od 1.200 — 1.400 dinara, te naravno i četiri vrste jabuka uz cijenu od 450 — 600 dinara opet ovisno o vrsti i kvaliteti. Konzervirano voće i povrće nudi se u pakovanjima s većim količinama također po cijenama nižim od maloprodajnih pa će vjerojatno i tu biti stanovitog zanimanja kupaca. Očekuje se da će mnogi biti zainteresirani i za kupnju svježeg mesa jer mnoga domaćinstva danas raspolazu većim rashladnim uređajima pa mogu spremiti i znatnije količine mesa na zalihi. Samo isporuka zimnice vršit će se svakodnevno tokom listopada.

G. Purić

KULTURA MLADIH

TRIJUMF OTOČKOG HEAVY METALA

Lošinjski »klinci« — za koje nikada nismo čuli ili ih ne želimo čuti, između mnogobrojnih megalomana — heavy metal grupa »OVERLOAD«, zasigurno ovih dana ima razloga za slavlje. Ova mala mašinerija osvojila je 3. nagradu publike na nedavno održanoj 21. zaječarskoj gitarijadi, veoma poznatoj jugoslavenskim ljubiteljima glasne muzike.

Između 200 prijavljenih kandidata ušli su, prilikom kvalifikacija, u uži izbor sa 16 osvojenih bodova. Na nastupu, koji se održao između 27. i 29. kolovoza ove godine, oduševili su preko pet tisuća posjetilaca ove manifestacije, smještene u zaječarskoj hali sportova. Među gostima bio je priličan broj imena domaće rock muzike, kao što su: »DR STEEL«, »CRNA UDOVICA«, »KUD IDJOTI«, »8. PUTNIK«, »VALENTINO«, »ZABRANJENO PUŠENJE« i naravno »RIB-LJA ČORBA«, koja za svoj uspjeh, najvećim dijelom, može zahvaliti upravo zaječarskoj gitarijadi. Pred zaista jakom konkurencijom, ove godine je najviše sreće imala gevgeljska grupa »ZJAN«, pobjednik »Makedonskog festa«, osvojivši 1. mjesto žirija. U posebnoj nagradi publike, što se dodjeljuje svake godine, trijumfovala je grupa »HEAVY COMPANY« iz Jesenica, zatim »CHARIZMA« iz Beograda i na trećem mjestu »OVERLOAD« iz Malog Lošinja.

Grupa inače, aktivno radi od svibnja 1986. u promijenjenom sastavu. Trenutno je sačinjavaju DARKO ZELIĆ (vokal), SLOBODAN MILUNOVIĆ (gitara, vokal), NIKICA MARINAC (bas, vokal) i ŽELJKO HERCEG (bubnjevi).

Za sada imaju u planu učešće na »Heavy metal festivalu« u Sarajevu, i možda, »Festivalu mladih« u Subotici, usprkos teškoćama s prostorom za vježbanje. Možda bi pojedini općinski oci i organi trebali imati razumijevanja i za takav vid kulturnih djelatnosti »klinaca«.

Z. Bandalo

PRVA KNJIGA »ZAVIČAJNE BIBLIOTEKE«

RAZUMJETI POVIJESNE I KULTURNE TOKOVE

SNIMIO: D. ŠKVORC

Imamović je doputovao prvi put na naše otoke pred više od dvadeset godina sa ekipom prof. Vladimira Miroslavića, koja je radila na istraživanjima u Veloj jami na Osoršćici. Od tada dolazi stalno i počinje istraživati ne samo arheologiju već i širu povijest, prikupljajući činjenice i podatke o otocima i ljudima kroz vijekove. Rezultat toga su brojni objavljeni radovi vezani za Cres i Lošinj, od čega dvije knjige: »Nerezine na otoku Lošinj«, i Povijesno arheološki vodič o Osoru, (1979. g.) onda značajni prilozi u »Otočkom ljetopisu Cres-Lošinj« (Rimski most kod Belog na otoku Cresu, br. 1, 1973.; Antička naselja na otočnoj skupini Cres-Lošinj, br. 2, 1975. g.; Pomorstvo Cres i Lošinja u prethistorijsko i antičko doba, br. 3, 1980. g.).

Imamović je radove o svim otocima objavljivao i u drugim

PREDSTAVLJENA KNJIGA ENVERA IMAMOVIĆA

Polovinom rujna u Cresu i Malom Lošinj predstavljen je novozdana knjiga prof. Envera Imamovića »Otoci Cres i Lošinj od ranog srednjeg vijeka do konca XVIII stoljeća«.

Ova po opsegu nevelika knjiga značajno upotpunjuje i sistematizira do sada napisano i izrečeno o srednjem vijeku na našim otocima. U knjizi se obrađuje i bogata arhivska građa koja dotiče otočku povijest.

Od posebnog je značaja činjenica da se ovime pokreće sustavna izdavačka aktivnost — formira se edicija »Zavičajna biblioteka« kao dio izdavačkog programa »Otočkog vjesnika« i njegova osnivača.

Knjiga »Otoci Cres i Lošinj od ranog srednjeg vijeka do konca XVIII stoljeća« izdana je neposrednom suradnjom SIZ-a kulture i OK SSRNH Cres-Lošinj.

Višegodišnja želja i potreba da se pokrene jedna edicija koja bi popunila prazninu između »Otočkog vjesnika« i »Otočkog ljetopisa« nalazi svoje ostvarenje i zaokružuje u »Zavičajnoj biblioteci Otočkog vjesnika«. Naime, tokom godina dolazi do novih i vrijednih rukopisa, ljudi sabiru uspomene, kompletira se serija napisa, postaju teško dostupna i razumljiva stara izdanja. »Zavičajna biblioteka« bila bi sastavljena upravo od takvih djela, sa jednom temom i sa ciljem očuvanja vrijednih pisanih dostignuća koja zaslužuju širenje među otocima, prvenstveno mladima i novodospeljenima, za bolje razumijevanje

prošlosti, a usmjerena ka boljem sagledavanju budućnosti.

Ništa nije na ovom otočkom prostoru nastalo slučajno i bez neposredne veze sa zemljom i ljudima koji tu borave tisućljećima. Razumjeti povijesne i kulturne tokove, saživjeti se s prirodnim okruženjem, osjetiti slanost bure i mora, te toplinu sunca i kamena, prvi je preduvjet za ostvarenje trajne životne ljubavi prema otočkom zavičaju. Otočki splet Cres i Lošinja upravo je slika i primjer prirodnog ambijenta koji mami i opija svojom iskonskom ljepotom i nevidenom prirodnom raznolikošću, bogatstvom povijesnog i kulturnog naslijeđa. Odkriveni malo okno tajnih kutaka i odmaknuti zavjese sa nepoznatog blaga, dužnost je i potreba »Zavičajne biblioteke«. Pozivamo prijatelje i suradnike na taj iza-zovni put.

Prvo smo djelo ove »Biblioteke« htjeli posvetiti palim borcima i žrtvama nacifašizma u toku NOB-a na našim otocima. U međuvremenu je Centar za historiju radničkog pokreta i NOR-a za Istru, Hrvatsko primorje i Gorski kotar pristupio izradi velikog monografskog djela — »Otoci Cres i Lošinj u radničkom pokretu i NOB-u« — koja će na dostojanstven i znanstveno temeljan način predstaviti obimnu povijest otoka do sada nedovoljno poznatu i istraženu.

Zbog toga »Zavičajnu biblioteku« otvaramo sa jednim nama veoma znanim autorom i dugogodišnjim prijateljem naših otoka dr Enverom Imamovićem, profesorom stare povijesti na Filozofskom fakultetu u Sarajevu.

znanstvenim časopisima, pa tako: Pseudo Skymnova vijest o dobijanju kositra na Kvarnerskim Otocima (Jadranski zbornik, VIII, 1972); Otoci Lošinj i Cres u djelima antičkih pisaca (Radovi Filozofskog fakulteta u Sarajevu, IX-X, 1980); O municipalitetu rimskog Osora (Zbornik Hrvatskog arheološkog društva, 7, 1982); Rimski nalazi na otoci Vele i Male Srakane (Obavijesti Hrvatskog arheološkog društva, 3, 1983); Antički reljef spinarja u osorskom Arheološkom muzeju (Dometi, 5, 1984) itd.

Djelo koje sada objavujemo višegodišnji je napor autora da prikaže kroz povijesne činjenice i na razumljiv način jedno važno razdoblje ovih otoka te tako ispuni jednu prazninu u našim saznanjima. Ne samo ispuni već i unaprijedi mnogim svježim podacima i činjenicama jer »masa navedenih i neobjavljenih i objavljenih podataka najbolje dokazuje da je autor poslu pristupio veoma stručno i temeljno sa već ranije stečenim znanjem iz te problematike... Zbog toga svega ovaj njegov obiman rad predstavlja nesumnjiv doprinos poznavanju otočkih prilika od ranog srednjeg vijeka do pada Mletačke Republike 1797. godine, pa i nešto dalje, do uspostave francuske i austrijske vlasti u našim krajevima, a samim time i na ovom otočju« (iz recenzije prof. Dr Pave Živkovića).

Preputimo dakle, riječ autoru i čitaocu na njihovom zajedničkom putu osvjetljavanja značajnog razdoblja otočke povijesti.

Julijan Sokolić

ami

ZBIRKA PIPERATA
LA COLLEZIONE PIPERATAizložba — mušta
Pula, 1987.

ami

Piperata u Puli

PULJANI SJAJNO ORGANIZIRALI IZLOŽBU LOŠINJSKE ZBIRKE

Kao rezultat stalne međumuzejske stručne suradnje Narodnog sveučilišta iz Malog Lošinja s Arheološkim muzejem Istre iz Pule, 16. IX 1987. otvorena je u Zbirci srednjovjekovne umjetnosti u Puli izložba slika Zbirke Piperata, a biće otvorena do 16. X 1987. Novost je što su na pulskoj izložbi predstavljene i tri novorestorirane slike i to »Dva putnika na odmoru«, ulje, venecijanska škola XVII st., »Sveti Jeronim se udara kamenom«, ulje, venecijanska škola XVII st., te »Pejaž na vodi s arkadama«, ulje, način H. Verneta. Zbog teškoća prilikom transporta na izložbu u Pulu nisu otišle tri škrinje i komoda iz iste Zbirke.

Zahvaljujući maru stručnih radnika Arheološkog muzeja Istre u Puli uz izložbu Zbirke Piperata izdan je i katalog, što je pridonijelo vrijednosti same izložbe. Urednik ovog kataloga je Vesna Jurkić, prijevodi na talijanski su Marie Cakić i Ondine Krnjak, fotografije Drage Škvorca, a oprema kataloga Mirka Jurkića. Tekstovi u katalogu napisali su Vesna Jurkić, Jasminka Čus-Rukonić i Mirko Jurkić. Autor izložbe je J. Čus-Rukonić, a autori postava izložbe u Puli su J. Čus-Rukonić, Ondina

Krnjak i Ljubica Širec. Radove na restauriranju slika obavila je Paula Biščan, a design plakata za izložbu Zbirke Piperata načinio je Ivan Katalin.

Na kraju treba dodati kako se nadamo da ova izložba neće biti zadnja kojom će se otoci Cres i Lošinj predstaviti pulskoj publici.

Jasminka Čus-Rukonić

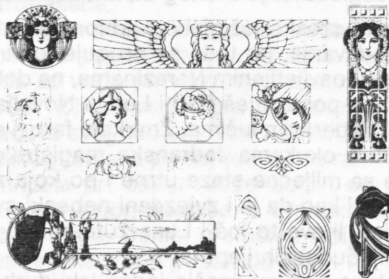
TREBA LI DOZVOLITI PROPADANJE STARIH PISAMA

LOŠINJSKA TISKARA — MUZEJ SECESIJE

Ako, igrom slučaja ili iz vlastite potrebe, navratite u lošinjsku štampariju, naći ćete se u prostoriji obloženoj raznobojnim plakatima i niti za trenutak nećete, u žurbi, pomisliti što se sve krije u »mračnim« pogramima te »ustanove za širenje pismenosti«. Ali, dovoljno vam je okrenuti se nekoliko puta po prostoriji u koju ste upravo ušli, pa da zapazite siromašnu ali vrijednu, arhivu starih pisama. Jedan dio tih pisama, vjerojatno, nećete ugledati nigdje, putujući po bijelom svijetu, osim u Malom Lošinj.

Na žalost, ti kratki naslovi su samo bijedni ostaci naše tiskarske prošlosti — otuđene, amortizirane... uništene. Ta, sada skromna, zbirka arhaične austrijske ostavštine svrsishodna je i danas.

Između ostalog, lošinjska tiskara ima u posjedu mnogo bogatiju zbirku vinjeta (i ponešto ornamentalnih slova) iz razdoblja secesije, naročito bečke, koja se, kao pokret u umjetnosti (kratkotrajn ali

SECESIJA U LOŠINJSKOJ TISKARI

značajan) proširila cijelom Srednjom Evropom početkom 19. i početkom 20. stoljeća, nalazeći uporište u otporu prema akademizmu i ostalim historijskim stilovima, a inzistirajući na specifičnoj ornamentizaciji likova, dajući time primat dekorativnosti, tako da u sadržajnom smislu dobiva pečat bezidejnosti. Sama riječ secesija latinskog je porijekla i označava seijenje ili odjeljivanje, što upravo i odgovara krajnjim težnjama ovog umjetničkog pokreta.

Zub vremena čeka da nagriže i posljednji segment ove značajne grafičke ostavštine, pa je zaista šteta prepustiti ga nemilosti nezainteresiranih pojedinaca i konačno — propasti. Naša šira javnost vjerojatno će je imati prilike vidjeti na izložbi koju, u saradnji s lošinjskom tiskarom, planira organizirati Centar za kulturu Narodnog sveučilišta iz Malog Lošinja.

Z. Bandalo

Mjesec knjige

U nizu manifestacija u Malom Lošinj

KATEDRA ČAKAVSKOG SABORA

Ova je jesen bogata kulturnim zbivanjima na našem području. Pod sam kraj listopada imat ćemo zadovoljstvo obilježiti 100. obljetnicu prve hrvatske čitaonice u Malom Lošinj, otvorene 30. X 1887. g u zgradi drugog dijela bivše Pomorske škole. O utemeljitelju, za sada samo najkraće:

Šime Kvirin Kozulić, rođen 3. juna 1848. g u Malom Lošinj, gimnaziju pazio u Mlecima i Zadru a sveučilište u Beču. Predavao je na Pomorskoj školi 26 godina pomorsko pravo, bio zapažen odbornik i zastupnik u Istarskom saboru, ostavio dubokog traga u borbi za rav-

nopravnost Hrvata na ovom području, pa je i čitaonica samo jedna od niza njegovih doprinosa rodnom kraju.

Da bi obilježavanje ostavilo dostojan trag, više organizacije iz područja kulture pripremile je program koji počinje:

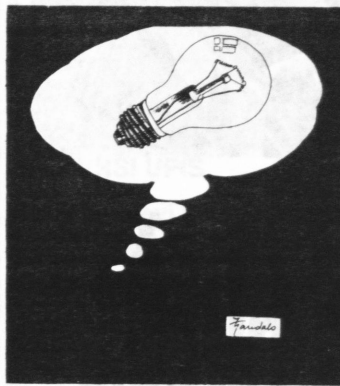
28. listopada u 18 sati u Narodnom sveučilištu otvaranjem izložbe: Pisana riječ na otocima Cresu i Lošinj. Bit će predstavljeno, po prvi put na okupu oko 40 dokumenata iz naše najranije povijesti, uglavnom arhivski primjerci. Izložba ima cilj da tu vrijednost predstavi svim našim građanima, posebno školskoj omladini, da bude priloga akciji za restaurira-

nje arhivskih eksponata i da pobudi interes da se krene u dublje proučavanje naše prošlosti kroz pisane dokumente. Nakon otvaranja izložbe, otkrit će se spomen ploča na nekadašnjoj zgradi čitaonice.

Već slijedećeg dana u hotelu »Punta« Veli Lošinj započinje znanstveni skup: »Čitaonički pokret na tlu Jugoslavije u XIX stoljeću.« Ovaj skup po učešću stručnjaka imade jugoslavenski karakter i po prvi put obradit će se na jednom mjestu tako značajni uticaj kakvog su imale čitaonice u prošlom stoljeću, u vremenu nacionalnih buđenja i konsolidacije.

Posebna znamenitost rađa se u Valunu, gdje akademik Branko Fučić priprema glagoljaški lapidarij, niz od 12 najistaknutijih spomenika što će uz Valunsku ploču svjedočiti da je iza nas skoro tisuću godina pisane riječi. Otkrivanje glagolskog lapidarija zakazano je za 30. X poslije podne.

I na kraju, koji će značiti početak, 31. listopada osniva se Katedra Čakavskog sabora za Cres-Lošinj. To je posebno poglavlje; čvršće vezivanje za instituciju koja je na području Istre i Hrvat-

KARIKATURA Z. BANDALO

skog primorja odigrala značajnu ulogu u okupljanju snaga za prezentiranje naše autentičnosti, znanstvene ocjene, zapažene izdavačke djelatnosti i drugo.

Sav ovaj program stoji pred nama i traži učešće.

Bit će to osvježenje nakon ljetne zasicenosti evropskim utjecajima koji nas salijeću bez selektivnosti.

Vratimo se malo k sebi.

R. Manzoni

Iz Gradske knjižnice:

USKORO NOVI NASLOVI

Stručnim savjetom do dobre knjige

Snimio D. ŠKVORC

Kulturno-prosvjetni sabor Hrvatske organizira i ove godine tradicionalnu akciju »Mjesec knjige«, koja traje u našoj zemlji od 15. 10. do 15. 11. Ovo je akcija koja se manifestira otvaranjem novih knjižnica, izložbama knjiga, tribinama, savjetovanjima, književnim večerima...

Zahvaljujući kulturnoj tradiciji ovih otoka i stotoj obljetnici prve hrvatske čitaonice u Malom Lošinj, ove godine svečano otvaranje »Mjeseca knjige Hrvatske« održat će se u Malom Lošinj 19. i 20. listopada.

Na ostvarenju ove akcije Kulturno-prosvjetni sabor Hrvatske surađuje s Narodnim sveučilištem Mali Lošinj i SIZ-om kulture Cres-Lošinj. Organiziraju se razne akcije u znaku »Knjige«, koje će, nadamo se, zainteresirati mnoge naše građane.

Pozivamo sve ljubitelje knjige da se pridruže ovoj manifestaciji i da se što više druže s knjigom.

U Narodnom sveučilištu Mali Lošinj održat će se izložba ovogodišnje izdavačke produkcije Hrvatske, na kojoj će biti izloženo oko 1000 knjiga. Gradska knjižnica u Malom Lošinj (i Cresu) otkupit će većinu knjiga sa te izložbe i time obogatiti svoj fond. Za građane i goste organizirat će se prodaja knjiga uz popularne cijene.

Pridružujući se akciji »Mjesec knjige Hrvatske« Gradska knjižnica Mali Lošinj u članjuje nove članove knjižnice za 1988. godinu već od 1. 10. 1987. i obavještava članstvo da je objavljen »Bilten novih knjiga«.

PROGRAM PROSLAVE »MJESeca KNJIGE HRVATSKE«

19. 10. 1987.

18 sati Svečano otvaranje »Mjeseca knjige Hrvatske« u hotelu »Bellevue«

18.30 sati Otvaranje izložbe knjiga o turizmu u hotelu »Bellevue«

20. 10. 1987.

8.30 sati Otvaranje književnog stacionara u Velom Lošinj
9.30 sati Savjetovanje na temu »Uloga biblioteke u razvoju turizma« — hotel »Bellevue«

10-12 sati Književni susreti:
Sudjeluju književnici: Nikola Miličević, Luko Paljetak, Danijel Načinović, Ljubomir Stefanović, Đurđica Ivanišević i Tito Bilopavlović.

U Domu JNA — susret s učenicima OŠ Mali Lošinj, u COUO »V. Vlahović« Mali Lošinj — sa srednjoškolicima.

17 sati Izložba izdavača Hrvatske u Narodnom sveučilištu
18.30-20 sati Književna večer u Grdskoj knjižnici Mali Lošinj

J. MUŽIĆ

Snimio: D. Škvorc

KNJIGA PRIJATELJ I UČITELJ

Poslije pročitane knjige razmišljati — to je najbolje samoučenje

Sada kada se nalazimo u mjesecu listopada, Mjesecu knjige, htio bih potaknuti sve moje drage sugrađane da se upitaju kada su zadnji put pročitali jednu vrijednu knjigu? Vjerojatno je većini poznato da je dobra knjiga najbolji čovjekov prijatelj. Međutim, i tu je inflacija učinila svoje. Za prosječnog čovjeka knjiga je postala skupa pa se zbog toga sve rjeđe družimo s tim našim najvjernijim prijateljem. Ali mi građani ove komune imamo tu sreću da je pred nekoliko godina otvorena novouređena knjižnica sa jednim zaista zavidnim fondom knjiga, tako da se svaki stanovnik ove komune može, uz godišnju pretplatu od tisuću dinara koristiti, ovo vrijedno duhovno blago — od beletrističke do stručne literature. Mišljenja sam da bi knjige trebalo više približiti radnim ljudima — neposrednim proizvođačima. Možda bi trebalo preko Centra za kulturu pri Narodnom sveučilištu češće organizirati u radnim kolektivima ove komune druženje s našim piscima i pjesnicima, kao čitanje pojedinih odlomaka djela naših i stranih pisaca. Od kad je knjiga postala značajan faktor u javnoj komunikaciji, ljubitelji dobre pisane riječi nije više jednostavno da se odluči što treba čitati a što ne. Po Marxu, čitanje lijepo književnosti je »dinamičan akt humaniziranja čovjekova bića«, a po Tolstoj »istinsko školovanje bez institucionalne škole«. Često naš prosječan samoupravljivač dolazi u dilemu kako čitati. Poznati književni teoretičar Ortega Gasset u svom eseju »Umjetnost čitanja« definirao je neka, nazovimo ih, pravila kako čitati: 1) Čitati treba samo velike pisce, jer se u toku života može pročitati samo manji dio onog što nazivamo velika literatura. 2) Čitati treba bez obzira na nacionalnu pripadnost pisca, jer je svaka dobra knjiga svenacionalna, univerzalna. 3) Bolje je čitati manje i koncentriranije, nego puno i površnije. 4) Poslije svake pročitane knjige treba razmišljati neko vrijeme o pročitanom jer je to najbolje samoučenje. 5) Čitanje je uvijek i samoučenje i zabava.

Vjeko Dragičević

IN MEMORIAM

prof. Josip Capponi

Prije nešto više od godine dana (4. VII 1986.) umro je u Malom Lošinj jedan od najstarijih ljudi rođenih na ovim otocima — prof. Josip Capponi. Profesor Capponi rođen je u Malom Lošinj 1888. godine. Osnovnu školu (talijansku — jer hrvatska još nije bila otvorena) završio je u Malom Lošinj, a osam razreda gimnazije (hrvatske) u Pazinu. Studij matematike, fizike i kemije završio je u Beču.

Nakon I svjetskog rata jedan je od osnivača i višegodišnji profesor gimnazije u Krku. Kao gimnazijski profesor službovao je još u Virovitici, Petrinji, Zagrebu i Šibeniku.

Godine 1948. je umirovljen te se vraća u rodni Mali Lošinj u kojem živi sve do svoje smrti.

Prof. Josip Capponi je od rane mladosti obožavao jedrenje i kad god je bio u prilici, njime se vrlo intenzivno bavio. Kao umirovljenik u Malom Lošinj nastojao je nadoknaditi sve one godine odvojenosti od mora, jedra, Lošinja i Koludarca.

Redakcija »Otočkog vjesnika« objavljivanjem ovog teksta prof. Bogumile Capponi želi odati svoju počast pokojniku kao zakašnjeli in memoriam jer, nažalost, »Otočki vjesnik« u vrijeme smrti prof. Josipa Capponija nije izlazio.

STRASVENI JEDRILIČAR

Lošinjaska uvala »Val D'A« ugusta«, dobro zaštićena od jakih olujnih vjetrova, idealno je područje ljubitelja jedrenja.

Još davnih vremena je mladi student Josip Capponi za vrijeme praznika bordžal u luci, ali vjetrovi su ga odnosili i dalje — Susak i Srakane su mu bili na dohvat.

Za vrijeme službovanja na krčkoj gimnaziji nagrađivao je dobre učenike time da bi ih ukrao u svoju jedrilicu te je tako odgojio vrsne jedriličare. To njegovo djelovanje je konačno dovelo do osnutka Krčkog jedriličarskog kluba »Plav«, čiji je bio doživotni počasni predsjednik.

Sam je profesor Capponi sudjelovao u brojnim regatama širom Jadrana, strogo poštujući sportska pravila.

Nakon njegova povratka u Lošinj mnogi su građani promatrali bijela jedra u uvali. Nikada mu nije bilo teško nositi veliko jedro i teška vesla iz kućice na Koludarcu do lučice Sakatur. Bordžanjem bi došao u Lošinj, a uz povoljan vjetar obilazio bi sve uvale i uvalice. Na rtu Kurila se zabavljao skupljanjem soli, a volio je počivati na stijenama Beli art. Mimo rta Salzina ušao bi u Artatore, okružio otočić Zabodaski te, vrativši se na Koludarc, zadovoljno naprtio jedro i vesla te lakoćom dospio do svoje kućice na Koludarcu.

Jedro je spušteno, stoji uz jarbol u kućici na Koludarcu i sanja vječni san o vjetrovima, suncu i slobodi.

prof. Bogumila Capponi

MALI LOŠINJ – III KONGRES BIOLOGA HRVATSKE

Snimio: D. Škvorc

O MORU JE RIJEČ...

U naporima koje Mali Lošinj čini zadnjih godina oko produženja sezone i boljeg iskorištavanja sve većih hotelskih kapaciteta, te u težnji da se uključi u organiziranje većih skupova i susreta, bit će ovdje održan III Kongres biologa Hrvatske s međunarodnim sudjelovanjem.

Ovaj značajan skup znanstvenika, uz učestvovanje nekoliko stotina biologa, održava se od 5. do 10. listopada u hotelima Sunčane uvale. Organizator je Hrvatsko biološko društvo dok je pokrovitelj Sveučilište iz Zagreba. Svečano otvaranje uz prigodan kulturno-umjetnički program bit će u hotelu »Vespera« 5. listopada u 18.00 sati.

Program Kongresa je veoma bogat i raznolik te će se istovremeno odvijati u 5 prostora.

SATNICA

Našim otočanima preporučamo blok znanstvenih tema koje su vezane za biološka istraživanja područja općine Cres-Lošinj, a čija će saopćenja biti prezentirana u utorak 6. listopada u dvorani Disco-kluba »Veli žal« prema navedenoj satnici.

10.00 POLOŽAJ LOŠINJSKOG OTOČJA U ODRAZU BILJNOGEOGRAFSKIH ISTRAŽIVANJA

I. Šugar

10.10 ŠUME OTOKA CRESA I LOŠINJA

D. Klepac, Z. Pelcer, B. Lončar

10.20 VEGETACIJA OTOKA UNIJA

I. Trinajstić

10.30 PRINCIPI I METODE RADA UNAPREĐENJA PAŠNJAČKE PRIMARNE I SEKUNDARNE PROIZVODNOSTI NA MEDITERANU

D. Dumančić

10.40 REZULTATI MELIORACIJE PRIMORSKIH PAŠNJAKA NA OTOKU PAVNIKU

I. Trinajstić, D. Dumančić, J. Čížek, Z. Štafa,

D. Havranek

10.50 NEKONVENCIONALNI HRANIDBENI IZVORI NA KOPNU CRESKO-LOŠINJSKOG PROSTORA U OSKUDICI

J. Bakić, V. Pulević, M. Škare

11.00 NEKONVENCIONALNI IZVORI HRANE IZ MORA NA PODRUČJU LOŠINJSKE OTOČNE SKUPINE

D. Zavadnik, N. Zavadnik, A. Jaklin, D. Medaković, J. Vidaković

11.10 KLIMATOLOGIJA VELOG LOŠINJA

P. Stojanović

11.20 ASTMA I VRIJEME

P. Stojanović

11.30 UTJECAJ BIOSFERE NA EVOLUCIJU DJEČJE ASTME

B. Vukelić, N. Pleško

11.40 RASPRAVA

16.20 ISTRAŽIVANJE KVALITETE MORA NA PODRUČJU OSORSKOG ZALJEVA I LOŠINJSKOG KANALA

D. Degobbis, D. Fuks, R. Precali, N. Smodlaka

16.30 PRILOZI MORSKOJ FLORI I FAUNI LOŠINJSKE OTOČNE SKUPINE

NE

I. VIŠE FOTOFILNE ALGE

II. MORSKE CVJETNICE

N. Zavadnik

16.45 PRILOZI MORSKOJ FLORI I FAUNI LOŠINJSKE OTOČNE SKUPINE

NE

III. PUŽEVI (GASTROPODA)

IV. POPULACIJE RODA MONODONTA (GASTROPODA: PROSOBRANCHIA)

A. Jaklin

17.00 PRILOZI MORSKOJ FLORI I FAUNI LOŠINJSKE OTOČNE SKUPINE

NE

VIII. BODLJIKASI (ECHINODERMATA)

IX. ŽIVOTNE ZAJEDNICE MORSKOG DNA

D. Zavadnik

17.15 PRILOZI MORSKOJ FLORI I FAUNI LOŠINJSKE OTOČNE SKUPINE

NE

V. ŠKOLJKAŠI (BIVALVIA)

M. Hrs – Brenko, M. Legac

17.25 DOPRINOSI MORSKOJ FLORI I FAUNI LOŠINJSKE OTOČNE SKUPINE

VI. GLAVONOŠCI (CEPHALOPODA)

M. Legac

17.35 PRILOG POZNAVANJU KOPNENIH I SLATKOVODNIH MEKUŠA-

CA

(MOLLUSCA) OTOKA CRESA I LOŠINJA

V. Stamol, F. Velkovrh

17.45 PRILOZI MORSKOJ FLORI I FAUNI LOŠINJSKE OTOČNE SKUPINE

VII. DESETERONOŽNI RACI (CRUSTACEA DECAPODA)

Z. Stevčić

17.55 IHTIOFAUNA JEZERA VRANA

J. Ocvić

18.05 REZULTATI ORNITOLOŠKIH ISTRAŽIVANJA CRESA, LOŠINJA I OKOLNIH OTOKA

G. Sušić

18.15 RASPRAVA

Budući da rijetko kada imamo prilike na jednom mjestu slušati ovako aktualne i korisne sadržaje pridružimo se znanstvenicima, pratimo njihova izlaganja i upamtimo rečeno.

J. S.

PISMA ČITATELJA

ZAHVALNOST KOJA PUNO ZNAČI

Cijenjeno uredništvo, Dostavljam osmu stranicu dnevnika »La voce del popolo« od 3. rujna 1987. g. gdje je objavljeno pismo redakciji.

Pismo me toliko razveselilo da sam bio primoran da vam ga dostavim. Mislim da bi morali svi, u našoj općini, znati da možemo biti kao što u pismu piše. Ovo pismo vam šaljem jer sam uvjeren da svi koji čitaju »Otočki vjesnik« ne čitaju »La voce«. Prilažem i moj prijevod. S poštovanjem.

mr. Nivio Tolč
Cres

Poštovano uredništvo,

Obraćam se molbom na Vašu ljubaznost da objavite moju zahvalnost vlastima i građanima koji su mi velikodušno pomogli u povodu smrti moga supruga Alda, koji je preminuo u Čikatu u Malom Lošinj 7. kolovoza ove godine.

S mojim suprugom Aldom Faelutti i s prijateljima proveli smo na brodu nekoliko dana dopusta u Jugoslaviji – u Malom Lošinj, dopust koji je, nažalost, završio na tragičan način jer je na jednom izletu na moru moj suprug doživio infarkt i umro. Možete si zamisliti moje stanje i u kakvim uvjetima sam se našla.

Putem radiofonije zatražili smo pomoć u Lučkoj kapetaniji i dozvolu da možemo ući u uvalu Čikat, obrazlažući teško stanje mog supruga koje se svaki čas pogoršavalo.

Stigavši u Čikat našli smo već spreman auto prve pomoći kojim je moj suprug odmah prebačen u bolnicu.

Spremnost i skrb liječnice koja ga je prihvatila, kao i doktorice Klare Stanišić, bile su obilježene velikom i plemenitom požrtvovnošću i osjećajnošću. Ipak, bolest je bila ireversibilna i moj suprug Aldo Faelutti umro je isti dan.

Moja zbuđenost i bol imali su olakšanje ne samo zbog pažnje, i profesionalnosti medicinskog osoblja, već i zbog ljubaznosti i spremnosti komande Milicije Malog Lošinja koja mi je pomogla u svakom času moje obiteljske tragedije.

Istu pažnju i solidarnost pokazao mi je kap. Rukonić Giuseppe iz Nerezina (Kvarner-express) i talijanski konzulat u Kopru, kao i jugoslavenski u Trstu. Svima, i vlastima i osobama, idu moji osjećaji zahvalnosti za nesebičnu pomoć i iskrena zahvalnost za pokazanu solidarnost u ovom teškom momentu mog života.

Moj suprug je bio friulski partizan, volio je Jugoslaviju i ta zemlja je mjesto gdje smo već mnogo godina provodili naše dopuste, a ja također gajim iste osjećaje.

Fulvia Cinetto ved. Faelutti
(Udine)

TRAŽI SE RUKA

Bijaše u Velom Lošinj, nasuprot Odmarališta MIGNON, visoko na starome zidu jedna kamena ruka, ruka tako ljudska iako kamenita. Bila je to zapravo ruka-vaza, da se stavi cvijeće pred sliku na zidu – neki je stari majstor to duhovito riješio – ali je ta ruka bila i pozdrav došljaku, putniku namjerniku i gostu.

Bila jeste, ali je više nema, jer je surovo odbijena, čak ni batrljak nije ostao! Da li mi to već plaćamo danak masovnom turizmu ili sve prisutnijem barbarizmu?

Ako je netko slučajno pronađe (ili zna gdje je), bilo bi dobro da obavijesti župni ured ili Mjesnu zajednicu u Velom Lošinj, stručnjaci će je građevinskom operacijom »ušiti« natrag. Ako je, pak, nekome smetala ili – ne daj bože – trebala, onda ćemo ostati prikraćeni za jedan neponovljivo topao pozdrav kamene ruke sa cvijećem na uglu dvaju kamenitih zidova i raskršću dviju ulica i triju pravaca Riva – Rovenska – Podavori. Šteta!

Majstori, napravite – klešite novu dragu kamenu ruku po hitnom postupku!

Ako smo uspjeli pobijediti i postati šampioni turizma 1987., valjda ćemo uspjeti napraviti i vratiti jednu kamenu ruku za cvijeće i pozdrav.

Marija Odorčić
Kaštel 46
Mali Lošinj

Snimio: D. ŠKVORC

TURIZAM SU LJUDI

D. ŠKVORC

Lošinj je ove godine proglašen šampionom turizma '87. Zaista bi taj čin trebao obradovati svakog stanovnika ovog podneblja a osobito nas turističke radnike. Ovo je veliki uspjeh svih ljudi ovoga kraja, ali i velika obaveza da se još više podigne kvaliteta na svim nivoima turističke ponude u našoj komunici.

Kao dugogodišnji turistički radnik htio bih povodom ovog događaja napisati nekoliko rečenica o nečem, po mom mišljenju, jako važnom, o čemu se u javnosti malo ili nikako ne raspravlja. A radi se o tome da bi oni ljudi koji su nosioci turističke privrede ove naše komune trebali sve više razmišljati i raspravljati o uvođenju predmeta turizam i gostoprimstvo u svim razredima osnovnih i srednjih škola na području naše komune. Moramo da se ponašamo a i da živimo turistički. I upravo uvođenjem navedenog predmeta u sve razrede osnovnih i srednjih škola bili bismo na tom značajnom putu, jer bi se stanovnici ovih naših lijepih otoka već od malih nogu putem ovakvog odgoja i obrazovanja učili i navikavali turistički živjeti. Na kraju bih spomenuo danas već poznatu i vrlo aktualnu rečenicu koju su lansirali turistički radnici SR Slovenije: TURIZAM, TO SO LJUDJE!

Vjeko Dragičević
Mali Lošinj

VETERANI U
PODVODNOM
RIBOLOVU NA 8.
SUSRETU

BODOVI ZA GODINE

Susret veterana podvodnog lova tradicionalno se održava treće subote rujna. Ove godine 8. susret održao se 19. rujna. Nekoliko činjenica ostat će u sjećanju učesnicima:

— Vremenske neprilike neobične za ribolov, a još više neobične za navigaciju. Gusta magla zadržala je mnoge u luci, ali ne i veterane. U konvoju, predvođenom Franulovićem i Šimičićem (s tri busole!), vezani, dočepali smo se Punte Križa, našeg omiljenog terena. Veloselci Franko i Ratimir presjekli su direktno maglu i iskazali još viši stupanj barokarijske odgovornosti da se na određite mora stići!

— U moru, pretoplom za ovo doba godine (24°C), bilo nas je 17, od 21, i uporno smo tragali 4 sata za ribom. A ulov? Svi zajedno 12 kg. Siromaštvo. Ne da ne možemo, još manje da ne znamo; jednostavno ribe nije bilo. Ipak, ponos nam ne dozvoljava da se rangiramo izvlačenjem bodova iz šešira, kao što se počelo primjenjivati kod naših mladih nasljednika! Na kraju, nešto uz pomoć ulova, nešto s bodovima za starost, jer veteran dobiva +5% bodova za svaku godinu iznad 40, redosljed je tu: Branko Šimičić, Gianni Mangiagli, Vladimir Bralić, Bobo Petković, Enes Fazlić, Rade Manzoni i ostali u jednoj liniji, bez bodova. — Bolji smo bili navečer u Domu JNA, na drugarskoj večeri. Evocirane su najdraže uspomene, ali i tužna sjećanja na drage drugove koji su se još prošle godine veselili s nama: Zvonimira Balenovića i Silvana Družetu. Kako je istakao dr Vinko Tadejević, ova skupina entuzijasta stvorila je izvanrednu reputaciju Malom Lošinj u podvodnom lovu, stvorila ga evropskim i svjetskim centrom okupljanja oko novogodišnjih priredbi. U tom mozaiku, kojeg su započeli graditi veterani, blista negdje jače, negdje slabije, prilog svakog veterana.

R. Manzoni

11. teniski turnir »Sunčana uvala '87«

UVJERLJIVO GORAN PRPIĆ

Naš reprezentativac prvi bez izgubljenog seta i pojedinačno i u paru

Danas već tradicionalno i širom Jugoslavije poznato a od strane TSJ i službeno priznato natjecanje, otvoreno prvenstvo Malog Lošinja u tenisu, ovih je dana održano pod već znanim nazivom »SUNČANA UVALA '87«. Jedanaesti po redu turnir okupio je 30 tenisača od kojih većina zauzimaju visoka mjesta na jugoslavenskoj rang-listi. Kao i ranijih godina turnir je imao i svoju zvezdu. To je ovom prilikom bio jugoslavenski Davis-cup reprezentativac GORAN PRPIĆ, član zagrebačke »Mladosti« koji je pobijedio i u igri pojedinaca i u paru sa klupskim drugom Tukićem, dokazavši da mu na lošinjskoj teniskoj smotri nije bilo dostojnog protivnika, o čemu govori i podatak da je kroz natjecanje prošao bez izgubljenog seta. Njegov protivnik u finalu bio je ALEN DEGHENGI član pulskog »Uljanika« i

pobjednik dvaju prethodnih turnira. Organizator natjecanja ROUT »Jadraka« i ovom je prilikom bio na visini zadatka tako da je natjecanje bilo uzorno organizirano a i vremenske prilike su omogućile brojnim gledaocima da vide dobar tenis.

Rezultati:
Pojedinci: četvrtfinale — Prić — Erezac 6:3, 6:2, Deghenghi — Hoppe 3:6, 6:1, Trupej — Banjac 6:2, 6:1, Tukić — Paden 0:6, 6:2, 6:2, polufinale: Prpić — Trupej 6:4, 6:2, Deghenghi — Tukić — 0:6, 6:2, 6:2, Prpić — Deghenghi 6:3, 6:1.
Parovi: polufinale — Prpić, Tukić — Dijanežević, Ricov 6:3, 6:3, Paden, Brezac — Babić, Abatty 6:4, 6:2, finale: Prpić, Tukić — Paden, Brezac 6:4, 7:6, 6:1.

PRIMORSKA LIGA:

SLAB START NOGOMETAŠA

Lošinjski nogometaši u fer i sportskoj borbi izgubili su od NK »Bunjevac« sa minimalnim rezultatom, ali dovoljnim da ih još više prilijepi za donji dio tablice. Mladići sa Cikata iskazali su nedovoljno ambicioznosti i premalo žara, upravo ono što ih je nekada krasilo a posebno nedostatak kondicije i organiziranosti u igri. Trener Jurčević nije imao veliki izbor igrača pa je u zapisnik prijavio samo jednu rezervu, što govori i o određenoj sportskoj nezainteresiranosti članova ovog kluba, a i mladih kojima je nedavno ovaj klub uputio poziv da se uključe u rad kluba.
Juniori su u ovoj utakmici spasili čast svojih starijih kolega i svoje suradnike pobijedili sa 4:0, poluvrijeme 1:0. Očito je da ovi mladići uz dobar stručna rad mogu još više, te nekolicina od njih već kuca na vrata seniorske momčadi.

Sadašnja pozicija kluba je nezavidna, ali s obzirom da je ovo početak i da je klub tradicionalno spremniji i borbeniji u drugom dijelu ovog prvenstva, za očekivati je i bolje rezultate u 11 narednih kola.

Raspored predstojećih utakmica lošinjskih nogometaša:

04. 10. 1987. Lošinj — Krk 15. 11. Jadrano — Lošinj
11. 10. Lošinj — Rječina 22. 11. Lošinj je slobodan
18. 10. Crikvenica — Lošinj 06. 12. Lošinj — Viševica
25. 10. Lošinj — Bakrac 13. 12. Primorac — Lošinj
01. 11. Krasica — Lošinj 20. 12. Lošinj — Draga
08. 11. Lošinj — Turnić
K. BERBEROVIĆ

ŠTEDITE DANAS ZA SUTRA

istarska banka pula

POSLOVNA JEDINICA MALI LOŠINJ

Ovim naručjem redovitu godišnju pretplatu na »Otočki vjesnik«

Adresa: Ime i prezime _____

Ulica i broj: _____

Mjesto (broj pošte): _____

Država (inozemni pretplatnici): _____

Iznos od 2.000 dinara uplatiti ću na žiro račun br. 33870-603-2603 u korist Narodnog sveučilišta. Pretplata za inozemstvo: 90 \$, 60 DM, 20.000 LIT. Ovo izrežite i pošaljite na adresu redakcije: Narodno sveučilište, V. Gortana 35 51550 Mali Lošinj.

MALI OGLASNIK

Prodajem Spačeka, starog 10 godina, ali u izvrsnom stanju. Cijena povoljna. Pismene ponude pod broj 631 — redakciji.

Trosobni komforni stan u strogom centru Malog Lošinja mijenjam za samostojeću staru, može i ruševnu, kuću. U obzir dolazi i Veli Lošinj. Ponude pod broj 632 — redakciji.

Mijenjam filmsku kameru »Bolex« 16 mm sa dva objektiva i opremom za kompjuter Commodore 64 ili bilo koji od Commodorovih printera. Informacije na tel. 861-579. Ponuda pod broj 633.

Mijenjam dva dvosobna stana sa dnevnim boravkom za jedan stan približne kvadrature u samostojećoj kući. U obzir dolazi i Veli Lošinj. Ponude: G. Purić, M. Lošinj, Bočac 1 — 634

NARODNO SVEUČILIŠTE — CENTAR ZA
OBRAZOVANJE
VRŠI UPIS

tečajevi stranih jezika
u Malom Lošinj:

— talijanski
— njemački
— francuski

Sve informacije u
Narodnom sveučilištu, V.
Gortana 35, tel. 861-173

tečajevi u Cresu

— talijanski
— ergieski
— njemački
— obuka za vozače A
i B kategorije

Sve informacije možete
dobiti u Gradskoj knjižnici
u Cresu, III na tel. 861-173
(Sveučilište)

PROGRAM KINA

»VLADIMIR NAZOR« MALI LOŠINJ
za listopad 1987.

1. i 2. X u 20 sati: **BANKARKA** premijera francuske drame, režija: Francis Girod, gl. uloge: Romy Schneider i Marie-France Pisier.
 3. X u 18 i u 20 sati, te 4. X u 18 sati: **POLICAJAC IZ BEVERLY HILISA** premijera američkog kriminalističkog filma, režija: Martin Brest, gl. uloge: Eddie Murphy i Judge Reinhold.
 4. X u 20 sati: **RJEKA** premijera američke drame, režija: Mark Rydell, gl. uloge: Mel Gibson i Sissy Spacek.
 6. i 7. X u 20 sati: **KLOPKA ZA EDIJU MACONA** premijera američkog kriminalističkog filma, režija: Jeff Kanen, gl. uloge: Kirk Douglas i John Schneider.
 8. i 9. X u 20 sati: **ŠPIJUN IZ ULICE BOND** premijera honkonškog akcionog filma, režija: Tsui Hark, gl. uloge: Peter Graves i Richard Kiel.
 10. X u 18 i u 20 sati: **SMRTONOSNI LOPOV** premijera američkog avanturističkog filma, režija: Chrisna Shan, gl. uloge: Rex Harrison i Sylvia Miles.
 11. X u 18 i u 20 sati: repriza američkog kriminalističkog filma **PLA-VI GROM**, režija: John Badham, gl. uloga: Roy Scheider.
 13. i 14. X u 20 sati: **OCTOPUSSY** premijera američkog avanturističkog filma, režija: John Glen, gl. uloge: Roger Moore i Maud Adams.
 15. i 16. X u 20 sati: **LJEPOTA POROKA** premijera domaćeg filma, režija: Žilko Nikolić, gl. uloge: Mira Furlan i Mima Karadžić.
 17. X u 18 i u 20 sati: premijera francuskog trilera **OPASNOST U ZRAKU** režija: Michael Deville, gl. uloge: Christophe Malavoy i Nicole Garcia.
 18. X u 18 i u 20 sati: **ZMAJ BRUS LI** premijera honkonškog karate filma, režija: Pou Chong Jan, gl. uloge: Bruce Lee i Jim Chee Ju.
 20. i 21. X u 20 sati: **ZVJEZDANI BORAC** premijera američkog znanstveno-fantastičnog filma, režija: Nick Castle, gl. uloge: Lance Guest i Dan O'Herlihy.
 22. i 23. X u 20 sati: **PIZZA CONECTION** premijera američkog trilera režija: Damiano Damiani, gl. uloge: Michele Placido i Mark Case.
 24. X u 18 i u 20 sati: **NATHALIE** premijera američkog erotskog filma, režija: Ilija Milonako, gl. uloge: Marcella Petri i Roger Beach.
 25. X u 18 i u 20 sati: **OTKAČENI ARTUR** premijera američkog filma, režija: Steve Gordon, gl. uloge: Dudley Moor i Lisa Minelli.
 27. i 28. X u 20 sati: **SMRTONOSNI LASER** premijera američkog akcionog filma, režija: Enzo G. Castellari, gl. uloge: Erik Estrada i Mike Pritshard.
 29. i 30. X u 20 sati: **SALON ZA MASAŽU** premijera zapadnonjemačkog erotskog filma, režija: Eberhard Schroeder, gl. uloge: Lukas Amman i Astrid Boner.
- NAPOMENA: Ponedjeljkom, 5, 12, 19. i 26. X nema predstave.
31. X u 18 i u 20 sati: **ČETVRTA LUDA MISIJA** premijera australsko-novozelandskog akcionog filma, režija: Ringo Lam, gl. uloge: Sam Hui i Sylvia Cheng.

LISTOPAD — KINO CRES

3. listopad LOV NA ČOVJEKA avanturistički film
4. listopad LOV NA ČOVJEKA avanturistički film
5. listopad STRAVIČAN VIKEND film strave — horor
6. listopad STRAVIČAN VIKEND film strave — horor
10. listopad SATANINA OSVETA horor
11. listopad SATANINA OSVETA horor
12. listopad OPERACIJA BANZAI komedija
13. listopad OPERACIJA BANZAI komedija
14. listopad OPASNOST U ZRAKU erotski
15. listopad OPASNOST U ZRAKU erotski
17. listopad GALIPOLJE akcioni
18. listopad GALIPOLJE akcioni
19. listopad BOŽJI OKLOP karate-film
20. listopad BOŽJI OKLOP karate-film
21. listopad SOKOL NAPADA kriminalistički film
22. listopad SOKOL NAPADA kriminalistički film
24. listopad STRAVIČNA SNOVIĐENJA film strave
25. listopad STRAVIČNA SNOVIĐENJA film strave
26. listopad PAR NEPAR akcioni
27. listopad PAR NEPAR akcioni
28. listopad KLOPKA ZA EDIJU MACONA akcioni
29. listopad KLOPKA ZA EDIJU MACONA akcioni

Za svoje radnike, članove i aktiviste-izvršite vezanu pretplatu na mjesečnik »Otočki vjesnik«.

Iz aktivnosti Šahovskog kluba »Cres-Lošinj«

DOBAR START I OVE GODINE

Šahovski klub »Cres-Lošinj« i ove je godine dobro startao u natjecanju Hrvatske lige — zapad (riječka skupina). Sedam klubova iz Rijeke, Kraljevice, Ravne Gore i Malog Lošinja odigralo je već četiri od ukupno sedam kola boreći se sa dva posve različita motiva. Riječki »Rade Končar« i ravnogorska »Goranka« sa podjednakim izgledima pokušavaju osvojiti prvo mjesto, dok preostaloj petorci predstoji bitka za opstanak jer ove godine zbog smanjenja lige ispadaju dvije momčadi. Kako je u međuvremenu iz druge lige ispao riječki »Kvarner« postoji mogućnost da ove godine ispadne i petoplasirani iz naše lige, a dogovori sa istarskim klubovima o objedinjavanju dvije skupine dovode u pitanje i status četvrtog u našoj ligi. Sve to čini ovogodišnje prvenstvo krajnje neizvjesnim, pa našim šahistima ostaje najozbiljnija borba za svaki bod. U prethodna četiri kola postignuta je uvjerljiva pobjeda nad »Gornjom Vežicom« 8,5:3,5 i minimalan poraz protiv kandidata za vrh »Rade Končara« sa 5:7, što otvara realne izgleda u daljnjim nastupima za eventualno osvajanje 4. mjesta. Susreti prvog i trećeg kola protiv Kraljevice i INE odgođeni su za 17. listopada, pa će naši šahisti jednim putovanjem riješiti tri gostovanja (dan kasnije uslijedit će nastup u Rijeci protiv »Esperanta«). Nakon tog za cresko-lošinski šah izuzetno važnog vikenda znat će se mnogo više. Ostaje da se ekipa što bolje pripremi i izbori dobre rezultate. Nakon 4. kola vode »Rade Končar« (Rijeka) i »Goranka« (Ravna Gora) sa po 26 bodova iz tri nastupa, a slijede »G. Vežica« (Rijeka) 19,5, »Cres-Lošinj« 13,5 (2), INA i »Esperanto« 13 (1) i Kraljevica 9 (1, —).

G. PURIĆ

KOŠARKAŠKI KLUB »JADRANKA«

ANONIMNI PRVACI

U sezoni 1986/87. KK »Jadranka« bilježi svoj najveći uspjeh od osnivanja. Ovaj klub je osvojio prvo mjesto u Hrvatskoj košarkaškoj ligi Zapad. Od 18 susreta zabilježena su samo 3 poraza.

Nažalost to nije bilo popraćeno niti najmanjim komentarom u sredstvima javnog informiranja, od strane domaćih izvještača. To oslikava tretman koji ima fizička kultura i sport uopće. Na žalost, nigdje nisu spomenuta imena igrača i sportskih radnika koji su ovom gradu i našoj općini donijeli laskavu titulu prvaka HKL — Zapad. Sada koristimo priliku da ih spomenemo: IG-RACI: Magazin Marijan (Cap), Stojanović Dragan, Žeželj Ivan, Vidulić Dilberto, Banac Srdan, Šolić Sanjin, Kušeta Dubravko, Mešić Nedjeljko, Ercegović Moris, Lovrić Dragan, Kujundžić Vice, Tomičić Nino, Kobiljarov Zlatoje, Magazin Damir, Janković Predrag i Dumenčić Igor.

Tajnik: Krožila Lucijan
Tehnika: Šolić Ante
Fizioterapeut: Pušeljić Mirko
Trener: Milković Željko
Klub djeluje kao uzoran kolektiv čiji su članovi učenici, studenti,

Stoje: Milković — trener, Magazin, Šolić, Kušeta, Tomičić, Banac, A. Šolić — Tehniko
Čuč: Mešić, Kujundžić, Stojanović, Žeželj i Lovrić
Još nedostaju: Ercegović, Vidulić, Kobiljarov, Magazin D., Janković i Dumenčić

radnici i mladići sa akademskim titulama.

Dugogodišnji dobri sportski rezultati prikrivali su lošu organizaciju unutar kluba, tako da je u jedana-

est godina postojanja održana samo jedna godišnja skupština.

U prosincu 1986. klub mijenja ime u KK »Jadranka« čime je ova naša radna organizacija postala sponzor ovog sportskog kolektiva.

Na organizacionom planu situacija se malo poboljšala, ali to ni izdaleka nije ono što rezultati zaslužuju.

Klub okuplja oko šezdesetak članova u pionirskoj, juniorskoj i seniorskoj kategoriji.

U predstojećoj takmičarskoj sezoni klub će nastupiti sa malim kadrovskim promjenama zbog odlaska i dolaska nekolicine igrača (u JNA).

Za narednu takmičarsku sezonu treba se dobro pripremiti, za što bi bilo neophodno otići nekolicinu dana van mjesta boravka zbog nemogućnosti odmjeravanja snaga sa protivnicima na našem području. No, taj zadatak ima klupsko rukovodstvo da ga po mogućnosti realizira.

Na rezultatskom planu očekujemo plasman u zlatnoj sredini, te sigurno sadržavanje statuta ligaša u HKL — Zapad.

Željko Milković
— košarkaški trener

RUKOMETAŠICE U SKOKU

Po običaju početkom jeseni počinju brojna natjecanja rukometaša i rukometašica. Bio je to jedan od razloga za razgovor s Mijom ŠPIRANČEM, predsjednikom Rukometnog kluba »Lošinj«, koji djeluje u sastavu Sportskog društva »Lošinj« kao prvi i za sada jedini sportski klub koji organizirano radi isključivo sa ženskom populacijom svih uzrasta.

— Hoćemo li u natjecateljskoj sezoni koja je započela, gledati rukometne utakmice u Malom Lošnju?

— Protivno nekim glasinama, tradiciju ćemo nastaviti. Ekipu seniorki smo uključili u Primorsko-goransku ligu, gdje po redovnom dvostrukom bod sistemu sudjeluju još »Goranprodukt« (Čabar), »Senj« i »Trsat« (Rijeka), te drugi sastavi klubova koji nastupaju u višem stupnju natjecanja: »Mornar« (Dramalj), »Opatija« i »Zamet« (Rijeka). Pionirke će igrati u međuopćinskoj ligi Rijeke, a kadetkinje će zbog troškova nastupiti samo na obaveznom prvenstvu područja Primorja i otoka, za koje vjerujemo da će biti dvodnevno po turnirskom sistemu. Dodao bih podatak, da su seniorke startale uspješno: u Dramlju su savladale tradicionalno neugodnog rivala, sastav »Mornara« i to uvjerljivo, rezultatom 19:6 (10:2).

— Znači li to da će lošinske rukometašice ponovo u viši rang natjecanja, Primorsko-istarsku ligu (što je prognoza stručnjaka Rukometnog saveza Zajednice općina Rijeke)?

— Pogrešno bi bilo igrati pod imperativom povratka u tu konkurenciju — koja inače jeste konačni cilj ovog kluba, naprosto zato što je

još uvijek dosta neriješenih pitanja. Nastupanje u kvalitetnoj konkurenciji zahtijeva veoma ozbiljan, dugotrajan, sistematičan stručan rad, a on ne može biti na volonterskoj osnovi. Klubovi iz malih mjesta moraju stalno stvarati vlastite igrače, a to je moguće jedino ako istovremeno još barem dvije mlađe ekipe nastupaju u odgovarajućim konkurencijama. Mi ne možemo očekivati, niti nam je to način rada, da će naš dres obući neka gotova kvalitetna igračka izvan Malog Lošinja. No, ponosni smo što su naše igračice praćene i dobro došle u klubovima većih gradova gdje se nalaze na školovanju i uspješno nastupaju u kvalitetnim natjecanjima, uključujući drugu saveznu ligu.

— Trenutne preokupacije kluba?

— Rad, opet i opet rad. Kroz tri starosne selekcije trenutno klub okuplja preko 60 aktivnih igračica, što je u okvirima proteklih godina. Za toliki pogon dobro nam je došla svaka pomoć — stručna, organizaciona i jasno: finansijsko-materijalna. Moram naglasiti da je Predsjedništvo raspravljalo o nekim napisima u sredstvima informiranja s kojima se nikako nije moglo složiti, ocjenjujući da se radi o razmišljanjima pojedinaca te o pogrešnom pristupu problemu, jer je zaista neprihvatljivo analiziranje kluba kroz recimo prizmu šahovskog kluba, gdje dvije obitelji kućnih prijatelja čine kompletnu ekipu kluba. Sretan sam, što petu godišnjicu osnutka kluba karaktrizira pomoć i razumijevanje brojnih radnih organizacija i privatnih obrtnika.

Josip LULIĆ

oto

AUTOR:
Z.
BANDALO

OTOČKI
VJESNIK

Llist SSRNH Općine Cres — Lošinj
Izdavač: Narodno sveučilište Mali Lošinj
Uređuje: Redakcijski kolegij
Glavni i odgovorni urednik: Ivan Katalin
Uredništvo: Ivan Katalin, Željka Bohaček-Šulović, Milorad Kardum, Ivan Lubina, Drago Škvorc, Gašpar Purić, Jasminka Filipas, Andrija Vučemil, Tomislav Gospodnetić, Bernard Balon i Julijan Sokolić
Otočki vjesnik je oslobođen osnovnog poreza na promet mišljenjem Sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SR Hrvatske br. 5785/1 — 1979. od 20. srpnja.

Adresa redakcije: Narodno sveučilište Ul. Vladimira Gortana 35, Tel. (051) 861-173
Žiro račun: (NARODNO SVEUČILIŠTE) 33870-603-2603
Llist izlazi mjesečno
Godišnja pretplata: 3.000 dinara, za inozemstvo 90\$, 60 DM, 20.000 lira.
Priprema za štampu, redaktura, korektura, lektura i grafička obrada NIRO »Zajednica« Trg Pere Kosorića bb Sarajevo
Tehnički urednici: Andrija Cerjan i Milan Skoko Štampa: NIŠRO »Oslobođenje« Za štampariju Ing. Petar Skert

RJEŠAVANJE PROBLEMA RAZVOJA OTOKA

● **Izrada prostornog plana Općine Cres-Lošinj i generalnih urbanističkih planova Cresa, Malog i Velikog Lošinja — najopsežnija razvojno-planerska akcija ikada organizirana na našim otocima**

— Usprkos činjenici da je u proteklih dvadesetak godina izrađen čitavi niz planerskih dokumenata za potrebe razvoja općine Cres-Lošinj, opći je dojam da ne postoji ažuran i integralan plan razvoja u globalu i u svakoj njegovoj komponenti. Isto tako je očito da općina Cres-Lošinj nije ostvarila nivo razvoja, koje je mogla gledano s aspekta izazito vrijednih prirodnih resursa. Ne ulazeći u analizu velikog broja faktora koji su utjecali na to, sigurno je jedan od njih i nedovoljno definirana planerska i strateška komponenta. Postojeći pozitivni trend razvoja Općine Cres-Lošinj, koji ju stavlja u sam vrh razvojno propulzivnih otočkih općina u SR Hrvatskoj, ne bi trebao zasjeniti navedenu konstataciju. Smatra se da su aspiracije i ambicije društveno-političke zajednice i posebno udruženog rada mnogo veće u odnosu na budući razvoj, posebno na njegovu polistrukturalnost i složenost. Ukoliko je to tako, smatramo da i pristup planerskoj kompo-

nenti mora biti adekvatno vrednovan. U konkretizaciji to znači otvoriti i organizirati planersku akciju u smislu jedinstvenog cilja.

UTVRDITI PLANSKO-RAZVOJNU ORIJENTACIJU I STRATEGIJU OPĆINE CRES-LOŠINJ NA INTERGRALNOM — GLOBALNOM NIVOU, A KAO IZVEDENICE TOGA I ZA SVE POJEDINE RAZVOJNE KOMPONENTE POSEBNO. Pri tome treba ostvariti neke osnovne pretpostavke:

1. Ostvariti u praksi princip INTEGRALNOG DRUŠTVENOG PLANIRANJA, to jest ostvariti potpunu skladnost njegovih društveno-ekonomskih i prostorno planerskih komponenti.

2. Ostvariti princip PLANIRANJA NA ZNANSTVENIM TEMELJIMA, koristeći i primjenjujući najsvremenije metode i rezultate znanstveno istraživačkih dometa.

3. Ostvariti princip MULTIDISCIPLINIRANOG RADA, uključujući kompetentnih stručnjaka svih specijalnosti u svrhu što kvalitetnije sinteze.

4. Ostvariti princip ISTOVREMENOSTI izrade parcijalnih planerskih komponenti kako u vremenu ne bi došlo do nekompaktivnih i različitih postavki.

5. Ostvariti princip SUSRETNOG PLANIRANJA u kojemu su planerske ekipe stručni sudionik u općem društvenom sektoru planiranja koji rezultira ZAJEDNIČKIM, DRUŠTVENO PRIHVACENIM PLANOM.

Ostvarenjem tih principa mogu se i moraju stvoriti optimalni uvjeti za nivo planiranja razvoja, koji će dati društveno optimalne rezultate, adekvatne visokom nivou ambicija društveno-političke zajednice Općine Cres-Lošinj.

Prostorni plan ukupnog prostora općine (otoci Cres, Lošinj, Susak, Ilovik, Unije, Sarakane i ostali manji otoci ukupno 10.361 stanovnik, popis 1981.) razmještenih u 39 naselja, ukupne površine od 513 km² dugoročno mora definirati integralni prostorni sustav kao skup većeg broja različitih podsustava koji funkcioniraju i razvijaju se u tom prostoru, vodeći računa o optimalnoj ravnoteži zaštite prostora — čovjekove okoline i zahtjeva prema prostoru koje postavlja planirani razvoj. Prostor i njegove karakteristike općenito je u jadranskom pojasu Republike, a vrlo naglašeno i u otočkoj općini Cres-Lošinj, predstavlja osnovni razvojni resurs i njegove atraktivne i pozitivne osobine ne smiju biti ugrožene negativnim posljedicama neadekvatnog planiranja i provođenja planskih ciljeva i odrednica, ili pojavama izvan planskih normi, uopće. Gospodarenje i korištenje prostora mora biti tretirano kao apsolutno najviši stupanj društvenog, interesa i zajedništva svih stanovnika u općini. Svaki kvadratni metar degradiranog, loše »potrošenog« i unakaženog prostora smanjuje mogućnost ostvarivanja visokih razvojnih ambicija i aspiracija.

Prostorni plan općine vršit će dvije osnovne funkcije u procesu integralnog planskog definiranja planskih razvojnih elemenata:

1. Putem njega ostvarit će se prostorna projekcija dugoročnog društveno-ekonomskog plana općine i distribucija svih planskih sadržaja i objekata na optimalni način u prostoru.

2. Njegovom izradom i razradom, a rečeno je da je on samo po sebi osnovni razvojni resurs, inicirat će se povratnim načinom osnovni elementi za izradu društveno-ekonomskog plana.

Izradom prostornog plana otvorit će se kontinuirani i dugoročni proces znanstvenog istraživanja granica kapaciteta prostora i dopustivog stupnja opterećenja prostora i ugroženosti čovjekove okoline raznim razvojnim faktorima.

Prostorni plan općine predstavljati će temeljni prostorni dokument na čijim osnovnicama će se raditi svi ostali detaljniji prostorni planovi za pojedina naselja, radne zone, infrastrukture podsisteme i drugo.

Naselja

— razvoj naselja i urbanizacija
— sustav središnjih naselja
— razmjешtaj funkcija i stanovništva
— stanovanje i stambena izgradnja.

3. Organizacija i namjena prostora (kopno, vode, more i podmorje)

— građevinska područja naselja, industrijske zone i kompleksi, turistička naselja, sport i rekreacija, sportska namjena i groblja izvan naselja,
— poljoprivredne, šumske i rekreacijske površine, vode, more i podmorje,
— infrastrukturni koridori, objekti i uređaji (promet i veze, vodoprivreda i energetika)

4. Zaštita i racionalno korištenje prostora iz točke V/3 člana 10. ovog Pravilnika,

5. Režimi uređivanja prostora za izgradnju i rekonstrukciju, korištenje prostora i zaštitu osobito vrijednih područja i ugroženih dijelova čovjekove okoline.

6. Osnove uređivanja prostora i ostvarenja plana u odnosu na:

— zemljišnu politiku,
— izradu uvjeta uređenja prostora za izgradnju u građevinskim područjima,
— izradu uvjeta za rekonstrukciju objekata radi osiguranja neophodnih uvjeta života i rada,

— izrada uvjeta uređenja prostora za izgradnju izvan građevinskih područja,

— izradu drugih planova, studija i istraživanja užih područja,

— prioritete ostvarivanja plana za tekuće i naredno srednjoročno razdoblje,

7. Kriteriji za utvrđivanje granica građevinskih područja.

V. Odredbe za provođenje:

1. Ciljevi i zadaci plana,

2. Organizacija i namjena prostora

3. Mjere zaštite i sanacije osobito vrijednih i ugroženih dijelova čovjekove okoline,

4. Režimi uređivanja prostora,

5. Smjernice za izradu uvjeta uređenja prostora iz alineje 2, 3, 4 točke IV/6 ovoga člana,

6. Mjere zemljišne politike,

7. Mjere za provođenje plana

— prioriteti ostvarivanja plana,
— obavezna izrada generalnih urbanističkih planova, planova područja posebne namjene, provedbenih i drugih planova,

— program istraživanja za ostvarivanje plana,

— način praćenja i nadzor nad provođenjem plana.

8. Grafički dio

1. Sustav središnjih naselja i organizacija prostora,

2. Namjena prostora,

3. Osobito vrijedna područja i režimi zaštite,

4. Infrastrukturni sustavi (promet i veze, vodoopskrba, odvodnja, elektroopskrba, toplifikacija, plinifikacija),

5. Granice građevinskih područja.

Organizacija i praćenje izrade plana

U prethodnom poglavlju navedeni su pretpostavljeni ulazni principi, koji zadaju najviši nivo i domete planiranja. Nastavno na to osnovi metodološki pristup mora se temeljiti na odrednicama Zakona o prostornom planiranju i uređivanju prostora (»N. N. SRH«, br. 54/80 i N. N. br. 16/86 i Pravilnika o načinu izrade i sadržaju prostornih planova, te o geodetskim podlogama za izradu prostornih planova, te na najaktuelnijim pravilima znanstvenih istraživanja u struci prostornog planiranja. Tokom cijelog rada koristit će se paralelno i istovremeno metode indukcije (od analiza postojećeg stanja do planske sinteze) i dedukcije (provjera pretpostavljenih globalnih ciljeva i planske vizije kroz detaljnu provjeru svih planskih komponenti). Takav metodološki pristup odbacuje ekskluzivni kabinetski rad kao osnovni stil, nego nameće potrebu prisutnosti stručne ekipe u prostoru općine i kontinuirani niz kontakata, konzultacija, razgovora i suradnje sa svim subjektima i nosiocima razvoja. U tom smislu Urbanistički institut Hrvatske kao nosilac izrade ovih planova sa svim suradničkim institucijama iznajmio je prostor u zgradi Borisa Kidriča br. 11 u M. Lošnju (bivša zgrada OSUP-a), gdje je privremeno smjestio Centar za razvoj jadranskih otoka.

Ova planerska akcija sastavni je dio planerske akcije vezane uz dugoročni program društveno-ekonomskog razvoja otoka Cresa, Lošinja i lošinskih otoka, pa ujed-

no predstavlja i program koje Izvršno vijeće treba donijeti temeljem člana 11. stav 2. Odluke o izradi, donošenju i realizaciji dugoročnog programa društveno-ekonomskog razvoja otoka Cresa, Lošinja i lošinskih otoka.

U sklopu planerske akcije i za potrebe Prostornog plana, GUP-ova i dugoročnog programa izrađuju se tematske razvojne studije:

— analiza stanja demografske osnove, sa procjenom sociološkog, sociopsihološkog i kulturološkog aspekta razvoja (čovjek),

— analiza stanja prostora i zaštita čovjekove okoline (prostor i zaštita okoline)

— analiza stanja i mogućnosti razvoja poljoprivrede i šumarstva (tlo)

— analiza stanja i mogućnosti razvoja ribarske privrede i marikulture (more)

— analiza stanja i mogućnosti razvoja industrijske proizvodnje i male privrede (proizvodne aktivnosti)

— analiza stanja i mogućnosti razvoja (turizam).

U zagradama su dani radni naslovi ovih studija, a one obuhvaćaju sve one djelatnosti i resurse koji su bitni za razlog jednog otočkog sistema.

Ove tematske studije ujedno znanstvena podloga prostornih planova i dugoročnih programa razvoja.

Organizator za izradu tematskih studija je Centar za razvoj jadranskih otoka, i to u dijelu koji se odnosi na dugoročni program razvoja, a u dijelu koji se odnosi na prostor i okolinu je organizator Urbanistički institut Hrvatske. Njihova je obaveza sudjelovanje u definiranju zadataka, ugovaranju njihove izrade i prezentacija nadležnim forumima do njihove društveno-političke verifikacije. Centar za razvoj jadranskih otoka i Urbanistički institut Hrvatske bi oformile cjelovite timove stručnjaka i to po principu interdisciplinarnosti i multidisciplinarnosti, koji će po svojim kvalifikacijama i specijalizacijom odgovarati zahtjevima pojedine sektorske studije.

Za svaku tematsku studiju organizirat će se tim, pa bi to činilo šest timova, s time da je u svakom po jedan ili više predstavnika sa ovog otoka. Toga otočkog predstavnika ili koordinatora biralo bi se po principu eventualnih stručnih ili znanstvenih kvalifikacija, ali prvenstveno da dolazi iz one radne sredine koja je kroz svoju djelatnost vezana za temu studije. Time se dobiva više pozitivnih efekata: proširuje se i vrši transfer znanja u onu sredinu koja upravo to može i koristiti a upravo su otočki predstavnici nosioci provedbe ovih programa.

— Tim dobija kvalitetne informacije o konkretnoj problematici — »iz prve ruke«,

— otočki predstavnici kroz rad u timovima educiraju se po pitanju struke i u pitanju organizacije znanstvenog rada.

U svrhu efikasnije organizacije rada na izradi prostornih planova i tematskih studija, odnosno dugoročnog programa razvoja, biti će iz redova stručnih timova izabrana CENTRALNA PLANERSKA GRUPA, čiji je osnovni zadatak koordinacija rada i donošenje konačnih planerskih odluka na stručnom nivou. Za svaku tematsku studiju posebno bi se imenovao koordinatorka, osobno odgovoran za izvršenje i stručnost izrade zadataka. Svi glavni koordinatori su ujedno članovi Centralne planerske grupe. U tu grupu ulaze članovi najužeg koordinacionog odbora (član 13. stav 1. SAS-a o međusobnim odnosima u obavljanju stručnih poslova i zadataka prostornog planiranja i uređivanju prostora, a kojima je osnovni zadatak da vrše koordinaciju organizacijsku ulogu, kao veza između CENTRALNE PLANERSKE GRUPE I SAVJETA PLANA

Odgovorni koordinatori po studijama su:

— studija »Čovjeku«: dr Ivan Rogić, Urbanistički institut Hrvatske

— studija »Prostor«: Mirjana Turnšek, Urbanistički institut Hrvatske

— Studija »TLO«: Dr Ivan Antončić, poljoprivredni fakultet 26B

— Studija »More«: Dr Emin Teskeredžić, Institut »Ruđer Bošković«

— Studija »Proizvodne aktivnosti«: mr Nenad Starc, Ekonomski fakultet Zagreb

— Studija »Turizam«, mr Marijan Racan, SOUR »Istra—Jadran« — centar za razvoj

Članovi Koordinacionog odbora su:

— IVO SOKOLIĆ, predsjednik koordinacijskog tima, odgovoran za rad tima,

— IVAN KUVAC, odgovoran za organizaciju i praćenje izrade osnovnih tematskih razvojnih studija, odnosno dugoročnog programa razvoja,

— DAVOR ZOROVIC, odgovoran od strane nadležnih službi općine za organizaciju i praćenje izrade prostornih planova te organizaciju i obavljanje svih stručnih i upravnih poslova vezanih za izradu ovih planova,

— ANTE PRUSAC I N. MOROVIĆ JANKOVIĆ, odgovorni za organizaciju i praćenje financiranja prostornih planova.

DAMIR ŠALAT I MATIJA SALAJ predstavnici Urbanističkog Instituta Hrvatske, odgovorni za organizaciju i praćenje izrade prostornih planova sa strane Instituta, te osnovnih tematskih studija, koje se izrađuju preko Instituta.

U centralnu planersku grupu prema potrebi mogu se uključiti i drugi predstavnici Instituta odnosno suradničkih organizacija, ukoliko to ocijeni koordinacijski tim.

Sa strane Skupštine općine Cres-Lošinj formira se SAVJET PLANA, u kojemu je osnovna funkcija da suraduje sa planerskim timom izvršioca, te bi na taj način bio spona između stručnog tima i društveno-političkih foruma, koji će samoupravno odlučivati na kraju izvršenja pojedinih faza ovog planerskog zadatka.

SAVJET PLANA pokriva najširi društveni aspekt razvoja ove DPZ, te je na temelju toga vršen i odabir njegovih članova, s time da pojedine predstavnike imenuju radne organizacije koje su nosioci razvoja, kao i sudionici SAS-a o sufinanciranju ovih prostornih planova. Skupština općine Cres-Lošinj ovlašćuje izvršno vijeće da po potrebi imenuje nove članove, a na prijedlog koordinacijskog tima. Članovi Savjeta su:

— predsjednik Savjeta JULIJAN SOKOLIĆ, predstavnik SO Cres-Lošinj,

— svi članovi koordinacijskog tima,

— 2 predstavnika »Jadranka« Mali Lošinj,

— predstavnik RO »Lošinjka plovidba« Mali Lošinj,

— predstavnik bolnice Veli Lošinj,

— predstavnik RO »Brodokomerc« OOUR »Kimen« Cres,

— predstavnik Poljoprivredne zadruge Cres.

Kroz tu formu ostvarila bi se i organizirala neposredna i stalna povezanost sa stručnim službama općine i svim subjektima i nosiocima planiranja i samog razvoja.

Ovakva organizacija i praćenje izrade planova vrijedi i za prostorni plan općine i za GUP-ove, s time da se kod izrade GUP-ova u Savjet uključuju i predstavnici mjesnih zajednica Malog i Velog Lošinja i Cresa.

Savjet za prostorno planiranje kao najšire stručno tijelo koje tretira pitanje iz domene prostornog planiranja i uređivanja prostora i nadalje bi imalo funkciju da razmatra i daje stručna mišljenja i prijedloge za usvajanje pojedinih prostornih planova osnivaču Izvršnom vijeću, odnosno Skupštini općine Cres-Lošinj.

DINAMIKA IZRADE I DONOŠENJA PLANA

Prostorni plan Općine Cres-Lošinj izraditi će se u dvije faze: 1. OSNOVNA KONCEPCIJA PLANA

2. PRIJEDLOG PLANA

Zadatak	Početak rada	Trajanje rada (mj.)
Izrada 6 tematskih studija (podloga za prostorne planove)	01. 10. 1987.	6
PROSTORNI PLAN		
1. Faza — osnovna koncepcija plana	01. 09. 1987.	8
2. Faza prijedlog plana		4
Javno izlaganje (ukupno)		3
3. Faza donošenja plana i izrada konačnog elaborata		3

zadatak	Početak rada	Trajanje rada (mjeseci)
Generalni urbanistički plan jedinstvenog područja Malog i Velog Lošinja		
1. Faza osnovna koncepcija plana	1. 09. 1987.	10
2. Faza — prijedlog plana		4
Javno izlaganje (ukupno)		2
3. Faza — donošenje plana i izrada konačnog elaborata		3
GENERALNI URBANISTIČKI PLAN GRADA CRESA		
— 1. faza osnovna koncepcija plana 1. 07. 1987.		10
2. faza — prijedlog plana		4
javno izlaganje (ukupno)		2
3. faza donošenja plana i izrada konačnog elaborata		3

Prema tome ukupna planerska akcija na izradi prostornih planova trajala bi otprilike 1,5 god.

Treba napomenuti da se sve ove aktivnosti izrada osnovnih tematskih razvojnih studija, prostornog plana i generalnih planova odvijaju paralelno i istovremeno. Ovi radovi su maksimalni, a oni mogu biti samo kraći. Urbanistički Institut Hrvatske će obavezno izraditi prvu radnu skicu osnova Prostornog plana do veljače 1988. godine, do kada bi trebalo biti gotove i studije, a osnovna koncepcija generalnih urbanističkih planova trebala bi biti gotova neposredno po usvajanju osnovne koncepcije Prostornog plana općine Cres-Lošinj.

TROŠKOVI IZRADE PROSTORNIH PLANOVA I STUDIJA

A) TROŠKOVI	iznosi
1. Troškovi izrade studija	100.000.000.—
1. Čovjek	—
2. Prostor i zaštita	—
3. tlo	—
4. more	—
5. proizvodne aktivnosti	—
6. turizam	—
2. TROŠKOVI IZRADE PROSTORNOG PLANA OPĆINE CRES-LOŠINJ	30.000.000.—
3. TROŠKOVI IZRADE GUP-a MALI LOŠINJ I VELI LOŠINJ	33.000.000.—
4. TROŠKOVI IZRADE GUP-a CRES	20.000.000.—
5. TROŠKOVI KOORDINACIJE JAVNOG IZLAGANJA I	—

OSTALI TROŠKOVI	10.000.000.—
6. KLIZNA SKALA	15.000.000.—
B) IZVORI SREDSTVA	
208.000.000.—	
1. SR Hrvatska — fond za nerazvijene (otočki dio)	113.000.000.—
	(60% sredstava za studije i prostorni plan i u cijelosti GUP-a Cres)
2. Općina Cres-Lošinj	35.000.000.—
3. privreda	60.000.000.—

ZAKLJUČAK

(Ugovor o financiranju s tim da se vrši povrat sredstava)

Ovakvo zacrtana prostorno-planetska akcija po svojem obimu i značaju, organizacijskim i nekim metodološkim novinama, jedan od najpsežnijih pothvata organiziran ne samo na našim, već i na jadranskim otocima. Ovakav se pristup može usporediti sa izradom razvojnih projekata za Donji, Srednji i Gornji Jadran, koji su se izradivali krajem šezdesetih i početkom sedamdesetih godina pod okriljem fonda za razvoj Ujedinjenih naroda.

Ovakav pristup paralelnoj izradi dugoročnih društveno-ekonomskih programa razvoja i prostornih planova, koji koriste iste znanstvene osnove, predstavlja novinu i ujedno model, koji će se preko Centra za razvoj jadranskih otoka, primjenjivati i kod drugih otoka. Naime prema Društvenom dogovoru o razvoju jadranskih otoka prihvaćenom od sabora SR Hrvatske, Centar za razvoj jadranskih otoka zadužen je da organizira izradu dugoročnih programa razvoja za sve veće otoke i otočke skupine.

Upravo završeni međunarodni seminar u Malom Lošnju (od 21. 9. 1987. — 25. 9. 1987.) na temu »Razvoj manjih i srednjih mediteranskih otoka«, a organiziran od strane UNESCO-a, Centar za razvoj jadranskih otoka, poslužio je da se razmjene bogata iskustva oko problema razvoja otoka sa znanstvenicima, privrednicima i predstavnicima uprave drugih mediteranskih zemalja (Grčke, Italija, Francuska, Alžir, Španija, te SAD, Velike Britanije i Finske).

U sklopu seminara održana je treća redovna sjednica međuotočke koordinacije, a koju sačinjavaju predsjednici izvršnih vijeća svih općina na otocima ili nekih koji u svom sastavu imaju otoke. Tako su predstavnici otočkih općina, kroz izlaganje stranih eksperata, direktno upoznati sa iskustvima drugih zemalja u rješavanju problema otočkog razvoja, a s druge strane predstavnici drugih mediteranskih zemalja imali su prilike vidjeti kako se naše otočke općine bore da ostvare svoje interese u odnosu na širu zajednicu i to tako da se udružuju u međuotočku koordinaciju, po principu samoorganizacije. Na sjednici međuotočke koordinacije prihvaćeno je da Centar za razvoj jadranskih otoka organizira izradu dugoročnih programa razvoja za sve naše otoke, a ovaj je planerski pristup općine Cres-Lošinj prihvaćen i afirmiran kao model za sve jadranske otoke.

U svijetlu ovih činjenica pred sve sudionike u izradi planova, kao i prednosiocem razvoja u našoj komuni, realizacija ove opsežne i ambiciozne akcije, nameće se kao prioritetni zadatak i veliki izazov.

Na kraju napominje se da će čitatelji »Otočkog vjesnika« biti upoznati sa sinteznim tekstom osnovne koncepcije prostornih planova i to kada isti budu na javnom izlaganju u prvoj polovini iduće godine. Na taj način će »Otočki vjesnik« kroz sukcesivno praćenje ove planerske akcije u neku ruku postati javna tribina, putem koje će se najširi krug zainteresovanih upoznati sa osnovnim koncepcijama i prijedlozima prostornih planova.